

«چکمه روی گردنم»

جنایت مقامات ایران در آزار و اذیت بهائیان ایران

HUMAN
RIGHTS
WATCH

«چکمه روی گردنم»
جنایت مقامات ایران در آزار و اذیت بهائیان ایران

کپی رایت © ۲۰۲۴ دیده بان حقوق بشر

تمامی حقوق محفوظ است.

چاپ شده در ایالات متحده آمریکا

شاپک: 979-8-88708-126-7

طرح جلد: رافائل خیمنز

دیده بان حقوق بشر از حقوق افراد در سراسر جهان دفاع می کند. ما با دقت نقض ها را بررسی می کنیم، واقعیت ها را به شکلی گسترده افشا می کنیم، و قدرتمندان را تحت فشار قرار می دهیم تا به حقوق احترام بگذارند و عدالت برقرار کنند. دیده بان حقوق سازمانی مستقل و بین المللی است که به عنوان بخشی از جنبشی زنده، برای برقراری کرامت انسانی و پیشبرد اهداف حقوق بشر برای همگان فعالیت می کند.

دیده بان حقوق بشر سازمانی بین المللی با کارکنانی در بیش از ۴۰ کشور، و دفترهایی در آمستردام، بیروت، برلین، بروکسل، شیکاگو، ژنو، گوما، ژوهانسبورگ، لندن، لس آنجلس، نایروبی، نیویورک، پاریس، سان فرانسیسکو، سیدنی، توکیو، تورنتو، تونس، واشنگتن دی سی، و زوریخ است.

برای اطلاعات بیشتر لطفاً از وبسایت ما بازدید کنید: <http://www.hrw.org>

«چگمه روی گردنم» جنایت مقامات ایران در آزار و اذیت بهائیان ایران

1	خلاصه
4	توصیه‌ها
4	به حکومت ایران
4	به کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی مستقل سازمان ملل
4	به همه کشورها
6	روش تحقیق
7	I. سیاست حکومتی علیه بهائیان
11	II. نقض گسترده و نظام‌مند حقوق بنیادین بهائیان
11	منع آزادی‌های دینی
11	نفرت‌پراکنی تحت حمایت حکومت
13	پیگرد و دستگیری‌های خودسرانه به خاطر عضویت در جامعه بهائی
17	ضمیمه‌های جدید قانون کیفری که ریسک بهائیان را بالاتر می‌برد
17	منع دسترسی به تحصیل
21	منع حق بهائیان برای کار و تعطیلی کسب و کارها
24	زمین‌خواری، مصادره، و تخریب منازل بهائیان
28	محدودیت‌های حقوق مدنی و تدفین آبرومندانه
31	III. تأثیر تبعیض قانونی مذهبی بر بهائیان
31	تبعیض قانونی شده در قانون اساسی ایران
31	تبعیض ریشه‌دار در قوانین حقوقی ایران
33	IV. تحلیل حقوقی
33	حقوق بشر و حفاظت از حقوق اقلیت‌ها
34	جنایت علیه بشریت آزار و اذیت
37	حق بهائیان به جبران خسارت و غرامت
38	سپاسگزی

خلاصه

بهائیان بزرگترین اقلیت دینی به رسمیت شناخته نشده در ایران هستند. آنها از زمان آغاز دینشان در قرن نوزدهم هدف سرکوبی خشن و تحت حمایت دولت بوده‌اند. پس از انقلاب ۱۹۷۹، مقامات ایران صدها بهائی، از جمله رهبران جامعه، را اعدام یا دچار ناپدیدسازی قهری کردند. هزاران نفر دیگر شغل و مستمری خود را از دست دادند و وادار به ترک خانه یا کشورشان شدند.

طی چهار دهه گذشته نقض‌های زنجیره‌ای حقوق بهائیان تحت هدایت ارشدترین مقامات حکومت و ایدئولوژی جمهوری اسلامی، که تخصص شدیدی با پیروان آیین بهائی دارد، ادامه یافته است. اگر چه شدت نقض‌ها علیه بهائیان در طول زمان بالا و پایین داشته است، آزار و اذیت اعضای جامعه این آیین ثابت مانده است، و در عمل تمامی جنبه‌های زندگی خصوصی و عمومی بهائیان را تحت اثر قرار داده است.

در سال‌های اخیر، همزمان با سرکوب بی‌رحمانه اعتراضات سراسری خواهان تحولات بنیادین سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی در کشور، مقامات بهائیان را نیز مورد هدف قرار داده‌اند. مأموران به منازل بهائیان یورش برده‌اند، ده‌ها شهروند و رهبر جامعه بهائی را دستگیر کرده‌اند، و اموال تحت مالکیت بهائیان را مصادره کرده‌اند.

مقامات ایران به عمد و به شدت بهائیان را از حقوق اساسی خود محروم کرده‌اند. آنها حق آزادی دین و نمایندگی سیاسی را زیر پا گذاشته‌اند. آنها اعضای جامعه بهائی را به خاطر دینشان تحت دستگیری خودسرانه و پیگرد قرار داده‌اند. مقامات به طور مرتب حق تحصیل، اشتغال، مالکیت، و تدفین آبرومندان بهائیان را پایمال می‌کنند.

سرکوب بهائیان به دست جمهوری اسلامی، به ویژه بعد از ۱۹۷۹، در قانون ایران تصریح شده و سیاست رسمی حکومتی است. سیاست‌ها و قوانین سرکوبگرانه کشور به شکلی متعصبانه توسط نیروهای امنیتی و مقامات قضایی اجرا می‌شوند. برای مثال، مقامات قضایی، قوانین مبهم امنیت ملی ایران را به نحوی تفسیر می‌کنند که بهائیان را در قالب یک جامعه اقلیت دینی غیرقانونی، و گروهی غیرقانونی در پی اخلال در امنیت کشور، طبقه‌بندی کنند.

دیدهبان حقوق بشر باور دارد که اثر انباشته شده چندین دهه سرکوب نظاممند از سوی مقامات، محرومیت تعددی و شدید بهائیان از حقوق بنیادین خود است و در حیطه جنایت علیه بشریت آزار و اذیت قرار می‌گیرد.

اساسنامه رم، معاهده بنیان‌گذاری دیوان بین‌المللی کیفری، آزار و اذیت را به عنوان محرومیت تعددی و شدید حقوق اساسی بر خلاف حقوق بین‌الملل به دلیل «هویت گروه یا جمعیت» از جمله بر پایه‌های ملی، دینی، و قومی تعریف می‌کند. طبق حقوق بین‌الملل جنایت علیه بشریت بعضی از جدی‌ترین جنایات هستند که «به عنوان بخشی از یک حمله گسترده یا نظاممند، با اطلاع از حمله، علیه جمعیت غیرنظامی هدایت شده است».

در این گزارش، دیدهبان حقوق نقض‌های عمده حقوق بنیادین بهائیان از سوی مقامات ایران را تحلیل کرد و آنها را رویه‌های نظاممند و گسترده‌ای یافت که به عنوان یک سیاست دولتی اجرا می‌شوند.

مقامات ایران غالباً ادعا می‌کنند که بهائیان وقتی مورد پیگرد قرار می‌گیرند که مرتکب جرایم امنیت ملی مثل «تبلیغ علیه نظام» شوند و در غیر این صورت بهائیان آزاد هستند تا به عنوان شهروند، از حقوق خود بهره‌مند شوند. اما دیده‌بان حقوق بشر به این نتیجه رسید که پیگرد بهائیان از سوی حکومت ایران، از جمله در سال‌های اخیر، مرتباً بهائیان را به صرف تعلق به جامعه دینی بهائی یا اعلام باور هایشان هدف گرفته است. اسناد دادگاه‌های ایران نشان می‌دهند که در پیگرد دولتی اعضای بهائیت، مقامات قضایی به طور مرتب با عنوان «فرقه ضاله» به دین بهائی و با عنوان «گروهک غیرقانونی» به این جامعه دینی اشاره می‌کنند.

علاوه بر این، تبعیض علیه اعضای جامعه بهائی، یک سیاست رسمی حکومتی است. چندین سند دولتی و دستور العمل سیاست حکومتی که از سوی دیده‌بان حقوق بشر مورد بررسی قرار گرفتند، که تقریباً همگی همچنان پابرجا هستند، مقرر می‌کنند که عضویت در دین بهائی پایه محرومیت از فرصت‌های شغلی و تحصیلی در ایران، و همچنین توجیهی برای محرومیت از دریافت مستمری دولتی و مصادره اموال است.

بهائینی که با دیده‌بان حقوق بشر صحبت کردند آزار و اذیت‌ها را در قالب زنجیره‌ای از نقض‌ها توصیف کردند که با اولین برخوردشان با حکومت ایران آغاز می‌شوند، و تمامی جنبه‌های زندگی آنها، از جمله تحصیل، اشتغال، و ازدواج را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نگار ثابت، دختر ۳۸ ساله مهوش ثابت شهرپاری، عضو برجسته جامعه بهائی که در حال حاضر در ایران زندانی است، گفت «[وقتی ایران را برای ادامه تحصیل ترک کردم]، قصد نداشتم مهاجرت کنم. اما تجربه من در دانشگاهی در خارج از کشور بسیار متفاوت بود، انگار برای اولین دفعه باری از شانه‌هایم برداشته شده بود و چکمه روی گردنم ناپدید شده بود... آنجا [خارج از کشور] آزادی عجیبی تجربه کردم، و برای اولین بار با بقیه افراد برابر بودم، و کسی خودش را از من دور نمی‌کرد».

دستور العمل محرمانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ایران، صادره ۲۵ فوریه ۱۹۹۱، سند سیاستی بنیادین نقض‌های نظام‌مند و گسترده مقامات دولتی علیه بهائیان است و همچنین نشانگر قصد آشکارا تبعیض‌آمیز حکومت در اقداماتش علیه بهائیان است. این دستور العمل، که از زمان انتشار بارها در اسناد دادگاه‌های ایران مورد ارجاع قرار گرفته است، اهداف مشخص سیاست حکومتی برای اخراج بهائیان از مشاغل مؤثر و «مسدود کردن راه ترقی و توسعه آنان» به عنوان یک گروه از طریق محدود ساختن فرصت‌های تحصیلی و اقتصادی آنها وضع می‌کند. این سند همچنین به دفعات در مکاتبات بعدی دولت و قوه قضاییه برای توجیه محرومیت بهائیان از ثبت نام در دانشگاه‌ها در ایران مورد ارجاع قرار گرفته است.

مقامات ایران چندین سیاست و مقررات قانونی دیگر را نیز به کار بسته‌اند تا به شیوه‌ای نظام‌مند از دسترسی بهائیان به اشتغال، مستمری، و مزایا در بخش دولتی جلوگیری کنند. حکومت همچنین در بخش خصوصی با تعلق مجوزهای کسب و کار، و بستن خودسرانه کسب و کارهای بهائیان علیه آنها تبعیض انجام می‌دهند. مجموعه این سیاست‌ها، جامعه بهائی را از لحاظ اقتصادی دچار خفقان می‌کند و با رویه‌های قانونی حکومت همراه شده‌است که صدها داریبی متعلق به افراد و جامعه بهائی را مصادره کرده‌است.

ایران عضو دیوان بین‌المللی کیفری نیست و طبق اساسنامه رم، جنایت آزار و اذیت تنها می‌تواند در ارتباط با دیگر جنایات تحت پیگرد قرار گیرد. با وجود این، در حقوق بین‌الملل عرفی چنین نیامندی‌ای وجود ندارد. ارتکاب جنایات علیه بشریت می‌تواند پایه مسئولیت کیفری انفرادی افراد، نه تنها در دادگاه‌های داخلی کشور محل

ارتکاب جنایات، دیوان کفری، یا دادگاه‌های بین‌المللی، بلکه بر اساس اصل صلاحیت جهانی، در دادگاه‌های داخلی خارج از کشور مربوطه نیز باشد.

چهار دهه پس از این که رهبری ایران تصمیم گرفت تا جامعه بهائی را تحت آزار و اذیت نظام‌مند قرار دهد، کشورهای عضو سازمان ملل باید فوراً از همه معیارهای موجود مسئولیت‌پذیری برای این جنایات، از جمله تحقیق و تفحص و پیگرد از طریق دادگاه‌های داخلی، بر اساس قوانین ملی پشتیبانی کنند. آنها باید همچنین حکم کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی مستقل سازمان ملل برای جمهوری اسلامی ایران را تمدید کنند، و تضمین کنند که از منابع کافی برای مستند کردن نقض‌های جدی و جنایات بین‌المللی علیه بهائیان برخوردار باشد. در جایی که ممکن است، مقامات قضایی ملی باید دست به جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با پیگرد بهائیان، به عنوان بخشی از تحقیقات ساختاری آینده درباره جنایات جدی در ایران، بزنند.

توصیه‌ها

به حکومت ایران

- لغو فوری همه سیاست‌ها و فسخ همه قوانینی که نقض حقوق بهائیان را قانونی می‌کنند، از جمله:
 - اصل ۱۲ قانون اساسی ایران،
 - دستورالعمل محرمانه ۱۹۹۱ صادره شورای عالی انقلاب فرهنگی ایران،
 - بخش ۳۴ ماده ۸ قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۹۹۳
 - فسخ ماده‌های ۴۹۹ مکرر و ۵۰۰ مکرر قانون مجازات اسلامی که آزادی اندیشه و باور را جرم‌انگاری کرده‌اند و حالا برای محکومیت بهائیان استفاده می‌شوند.
- توقف فوری آزار و اذیت بهائیان بر اساس دین آنها، و آزادی همه افرادی که به اتهام عضویت در دین بهائی در بازداشت به سر می‌برند یا محکوم شده‌اند.
- اصلاح قوانین و همین‌طور رویه‌های قضایی و اداری برای ضمانت عدم تکرار جرایم و نقض‌های مشابه
- انتشار همه مطالب، از جمله دستورهای دولتی و توافقات محرمانه در ارتباط با سیاست‌های دولتی درباره بهائیان، و فاش کردن سرنوشت صدها عضو جامعه بهائی که ناپدید شده‌اند.
- اعطای فوری دسترسی به بهائیان برای اشتغال و تحصیل در تمامی سطوح به شکل برابر با دیگر اتباع ایران.
- احیای فوری مستمری سالمندان و بازنشستگان به بهائیان واجد شرایط.
- توقف مصادره اموال بهائیان بر اساس دین آنها، و ضمانت رویه قضایی منصفانه و شفاف برای اختلافات بر سر اموال.
- همکاری با نهادهای سازمان ملل و سازوکارهای حقوق بشری و رعایت توصیه‌های آنان.
- تصویب اساسنامه رم و شمول جنایات علیه بشریت، از جمله جرم آزار و اذیت، در قانون کیفری ملی با چشم‌انداز تحقیق و تفحص و پیگرد افرادی که به شکلی معتبر در این جرایم نقش داشته‌اند.

به کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی مستقل سازمان ملل

- جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با همه جرایم ارتکابی علیه بهائیان در ارتباط با نفرت‌پراکنی، که پس از اعتراضات افزایش پیدا کرده است، و افزایش هدف گرفتن زنان بهائی، به عنوان بخشی از کشف شواهد و شرایط حول نقض‌های ادعایی در ارتباط با اعتراضاتی که در سپتامبر ۲۰۲۲ در ایران آغاز شد.

به همه کشورها

- صدور بیانیه‌های انفرادی و جمعی برای ابراز نگرانی از ارتکاب جرم آزار و اذیت علیه بهائیان از سوی مقامات ایران.

- شمول جنایات علیه بشریت آزار و انیت در قانون کیفری ملی با چشم‌انداز تحقیق و تفحص و پیگرد افرادی که به شکلی معتبر در این جرایم نقش داشته‌اند.
- در جایی که ممکن است و مطابق با قوانین داخلی، حمایت از جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با آزار و انیت بهائیان به دست مقامات قضایی ملی به عنوان بخشی از تحقیقات ساختاری آینده درباره جرایم جدی در ایران.
- ضمانت تمامی کشورها و شورای حقوق بشر سازمان ملل برای تمدید احکام گزارشگر ویژه درباره حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقیقت‌یاب بین‌المللی مستقل برای جمهوری اسلامی ایران در جلسه ۱۵۵ام پیش روی شورای حقوق بشر.
- حمایت از تحقیقات ملی و پیگرد افرادی که به شکلی معتبر در جرایم جدی علیه بهائیان نقش داشته‌اند، تحت اصل صلاحیت جهانی و مطابق با قوانین ملی.
- اعمال تحریم‌های هدفمند، از جمله بلوکه کردن سرمایه‌ها علیه مقامات و نهادهایی که به شکلی معتبر در ارتکاب مداوم جنایات بین‌المللی جدی، از جمله آزار و انیت، نقش داشته‌اند.
- تمامی کشورها باید اعضای جامعه بهائی که تبعه جمهوری اسلامی هستند یا بوده‌اند را به عنوان اقلیت تحت آزار و انیت به رسمیت بشناسند زیرا آنها ویژگی‌های مشترکی دارند که آنها را هدف آزار و انیت دینی قرار می‌دهد، به عنوان افرادی که با هدف پناهندگی یا اسکان مجدد به احتمال زیاد واجد شرایط پناهجویی هستند.

روش تحقیق

دولت ایران به گروه‌های بین‌المللی حقوق بشری مثل دیده‌بان حقوق بشر اجازه ورود به کشور برای انجام تحقیقات مستقل درباره نقض‌های حقوق بشری نمی‌دهد. فعالان، روزنامه‌نگاران، وکلای حقوق بشری، بستگان زندانیان سیاسی، و زندانیان سیاسی سابق، نگران از نظارت دولت، اغلب تمایلی به انجام گفتگوهای طولانی درباره موضوعات حقوق بشری از طریق تلفن یا ایمیل ندارند. دولت غالباً منتقدان داخل ایران، از جمله فعالان حقوق بشری و بهائیان را متهم به این می‌کند که عامل دولت‌ها یا نهادهای خارجی هستند و آنها را طبق قوانین امنیت ملی ایران تحت پیگرد قرار می‌دهد.

این گزارش مبتنی بر سال‌ها مستندسازی انجام‌شده توسط دیده‌بان حقوق بشر، و همچنین گروه‌های حقوق بشری ایرانی، از نقض‌های مقامات ایران علیه بهائیان در ایران است. پژوهشگران دیده‌بان حقوق بشر ده‌ها سیاست حکومتی، و اسناد دادگاه‌ها و مکاتبات دولتی با بهائیان را تحت بررسی قرار دادند. بیشتر این اسناد در «خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران» مورد دسترسی قرار گرفتند که وبسایتی تحت مدیریت جامعه جهانی بهائی است که جامعه بهائی در سراسر جهان را نمایندگی می‌کند. دیده‌بان حقوق بشر علاوه بر این، اسناد جمع‌آوری شده توسط ارگان خبری مجموعه فعالان حقوق بشر (هرانا)، یک سازمان مستقل گزارشگری حقوق بشری، و اسنادی که بهائیان در جریان مصاحبه‌ها در اختیار دیده‌بان حقوق بشر قرار دادند، را مورد بررسی قرار داد.

بین ماه مه ۲۰۲۲ و مارس ۲۰۲۳، یک پژوهشگر دیده‌بان حقوق بشر با ۱۴ بهائی مصاحبه کرد که بعضی از آنها در ایران زندگی می‌کردند و دیگران در خارج از کشور به سر می‌بردند. مصاحبه‌ها به شکل غیرحضوری و به زبان فارسی انجام شدند.

دیده‌بان حقوق بشر همچنین در روزهای ۲۳ و ۲۵ ژانویه ۲۰۲۴ با مقامات ایرانی مکاتبه کرد تا از آنها خواهان اظهار نظر شود. تا زمان نگارش، دیده‌بان حقوق بشر پاسخی دریافت نکرده است.

اسیاست حکومتی علیه بهائیان

به گفته جامعه جهانی بهائی، سازمان بین‌المللی غیردولتی که اعضای دین بهائی را در سازمان ملل و نهادهای منطقه‌ای نظیر اتحادیه اروپا، اتحادیه آفریقا، و اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا نمایندگی می‌کند، بهائیان بزرگترین اقلیت دینی غیرمسلمان در ایران هستند، و تعدادشان در زمان انقلاب ایران در سال ۱۹۷۹ حدود ۳۵۰۰۰۰ نفر تخمین زده می‌شد.^۱ دین بهائی در قرن نوزدهم در ایران پایه گذاشته شد. بهائیان از آغاز با آزار و اذیت اعضای جامعه از سوی افرادی در دولت ایران و روحانیون تأثیرگذار شیعه مواجه بوده‌اند.^۲ به گفته یک مورخ برجسته ایرانی، مقامات دینی شیعه اغلب تخاصم خود را نه تنها به خاطر اختلافات عقیدتی، که همچنین به خاطر نگرانی از «نفوذ بهائیان در دولت و جامعه» متوجه بهائیان کرده‌اند.^۳ محور اصلی مخالفت الهیاتی دولت ایران با بهائیان این است که آیین بهائی دینی است که پس از اسلام آمده است. اتهامات بی‌پایه متوجه آنها شده‌است، با این که آموزه‌های بهائی، بهائیان را از دخالت در سیاست حزبی و مداخله در سیاست و موضوعات سیاسی باز می‌دارد. بهائیان همچنان در دیگر مناطق منطقه، از جمله قطر، مصر، و یمن با تبعیض روبرو می‌شوند.^۴

پس از انقلاب اسلامی ۱۹۷۹، دولت ایران تبعیض علیه بهائیان، شامل کمپین دولتی آزار و اذیت بهائیان، را بدل به سیاست رسمی کرد.^۵ خشونت حکومت ایران علیه جامعه بهائی در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب مشخصاً شدید بود؛ جامعه جهانی بهائی تخمین می‌زند که مقامات بیش از ۲۰۰ بهائی، از جمله اعضای تأثیرگذار جامعه و افرادی که در نهادهای بهائی فعالیت می‌کردند، را اعدام یا سر به نیست کرد. هزاران نفر دیگر دستگیر، از کار اخراج، یا وادار به ترک کشور شدند.^۶ در حالی که دیگر اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته نشده در ایران، مثل

^۱ «نگرانی‌های جدی درباره حقوق در ایران»، بهائی نیوز شماره ۶۸۲، محفل روحانی ملی بهائیان آمریکا. ژانویه ۱۹۸۸. ص. ۴۱. ر.ک. ضمیمه، «تجربه افراد متعلق به جامعه اقلیت بهائی در شرایط نامانی فزاینده، حق افراد متعلق به اقلیت‌های دینی یا آیینی در وضعیت تعارض یا نامانی – گزارش گزارشگر ویژه درباره آزادی‌های دینی یا آیینی». A/HRC/49/44, <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4944-rights-persons-belonging-religious-or-belief-minorities>.

^۲ امانت، عباس، "Iran: A Modern History"، انتشارات دانشگاه بیل (۲۰۱۷)، ص. ۳۲۹.

^۳ امانت، صص ۵۶۸-۵۶۹.

^۴ ر.ک. ضمیمه، «تجربه افراد متعلق به جامعه اقلیت بهائی در شرایط نامانی فزاینده، حق افراد متعلق به اقلیت‌های دینی یا آیینی در وضعیت تعارض یا نامانی – گزارش گزارشگر ویژه درباره آزادی‌های دینی یا آیینی». A/HRC/49/44, <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4944-rights-persons-belonging-religious-or-belief-minorities>؛ گزارش خبری، دیدبان حقوق بشر، «مصر: دستور به پایان سوگیری اسناد هویتی علیه بهائیان»، ۱۵ آوریل ۲۰۰۹، <https://www.hrw.org/news/2009/04/15/egypt-decree-ends-id-bias-against-Bahais>؛ گزارش خبری، دیدبان حقوق بشر، «یمن: ناپدیدسازی قهری بهائیان به دست حوثی‌ها»، ۳۰ ماه مه ۲۰۲۳، <https://www.hrw.org/news/2023/05/30/yemen-houthis-forcibly-disappear-Bahais>.

^۵ افشاری، رضا (۲۰۰۸). The discourse and practice of human rights violations of Iranian Baha'is in the Islamic Republic of Iran. در: دومینیک پرویز بوکشاو و سینا ب. فاضل، The Baha'is of Iran: Socio-historical studies (صص. ۲۳۲-۲۷۷). لندن و نیویورک: راتنج.

^۶ گزارش خبری، جامعه جهانی بهائی، "Archives chronicle decades of Baha'i Persecution in Iran"، ۱۸ ژانویه ۲۰۱۸، January 18, 2018, <https://www.bic.org/news/archives-chronicle-decades-Bahai-persecution-iran> (دسترسی در ۱۸ اوت ۲۰۲۲)، امانت، ۸۵۴.

یارسان (اهل الحق) که بیشتر در مناطق کردنشین ایران و عراق زندگی می‌کنند، نیز با تبعیض روبه‌رو هستند، مقامات ایران غالباً بهائیان را به عنوان هدف سیاست‌های سرکوبگرانه برگزیده‌اند.⁷

نه تنها بهائیان به عنوان اقلیت دینی در قانون اساسی ایران شناسایی نشده‌اند، که منجر به نقض‌های حقوقی جدی می‌شود، بلکه در طول چهار دهه گذشته، مقامات ایرانی با اتخاذ سیاست‌ها و احکامی که بهائیان را از اعمال حقوق بنیادینشان محدود، منع، یا مسدود می‌کند، نقض حقوق بهائیان را نهادینه کرده‌اند.

در سال ۱۹۸۳، مقامات ایرانی تمامی فعالیت‌های تشکیلاتی و اجتماعی بهائیان را ممنوع کردند، که عملاً عضویت در گروه دینی بهائی را به عنوان جرم تعریف می‌کرد. در ۲۹ ماه اوت ۱۹۸۳، یک دادستان کل انقلاب، سید حسین موسوی تبریزی، ممنوعیت قانونی تمامی فعالیت‌های تشکیلاتی و اجتماعی انجام‌شده توسط جامعه بهائی را اعلام کرد. این حکم سال ۱۹۸۳ دستور به انحلال محفل روحانی کشور، که مسئول مدیریت امور اداری بهائیان در سطح ملی مانند ازدواج و تدفین بود، می‌داد، و همچنین حدود ۴۰۰ نهاد اداری بهائی محلی را منحل کرد.⁸

ممنوعیت ۱۹۸۳ همچنان پابرجاست. در ۱۶ فوریه ۲۰۰۹ قربانعلی دری نجف آبادی، دادستان کل وقت، در نامه‌ای به غلامحسین اژه‌ای، وزیر اطلاعات، ممنوعیت ۱۹۸۳ را تکرار کرد. او گفت «تشکیلات فرقه ضاله بهائیت در تمامی رده‌ها غیر قانونی و غیر رسمی بوده و وابستگی آنها به اسرائیل و ضدیت آنها با اسلام و نظام اسلامی محرز و خطر آنها برای امنیت ملی مستند است و لازم است با هر نوع تشکیلات جایگزین نیز که در حکم بدل از اصل عمل نمایند، طبق مقررات برخورد شود».⁹

پس از قتل و اعدام‌های بی‌رحمانه بهائیان در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب و با فشار بین‌المللی رو به رشد بر ایران، شورای عالی انقلاب فرهنگی ایران در سال ۱۹۹۱ دستور العملی محرمانه صادر کرد که مقامات را به تمرکز بر سرکوب اجتماعی-اقتصادی و سیاسی بهائیان هدایت می‌کرد. این دستور العمل آشکارا سیاست دولتی ایران برای تبعیض و منع حقوق اساسی جامعه بهائی را پایه‌گذاری می‌کند. شورای عالی انقلاب فرهنگی، ایجادشده در اوایل دهه ۱۹۸۰، نهادی حکومتی است که مسئول تعیین دستور کار فرهنگی حکومت، به ویژه در سطح دانشگاه‌ها است. ریاست شورا به عهده رئیس جمهور ایران است و تصمیمات شورا تنها به دست رهبر ایران قابل لغو هستند. دستور العمل شورای عالی انقلاب فرهنگی که سیاست دولتی برای تبعیض علیه بهائیان را، با انگیزه تسلط، تعیین می‌کند در پی درخواست رهبر در ۲۵ فوریه ۱۹۹۱ صادر شده است. مقامات ایران هرگز وجود این سیاست را تکذیب نکرده‌اند و چندین مکاتبه بعدی دولتی به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارجاع داده‌اند تا محدودیت‌های موجود را توجیه کنند.

⁷ یارسان، یا اهل حق، در قرن چهاردهم در ایران بنیانگذاری شد، و تخمین زده می‌شود بین ۵۰۰ هزار تا یک میلیون پیرو داشته باشند. ر.ک. "Yarsanism"، آکادمیک اسکسپرتور، <https://academic-accelerator.com/encyclopedia/yarsanism> (دسترسی در ۸ فوریه ۲۰۲۴).

⁸ گزارش، مرکز اسناد حقوق بشر ایران، «دیانتی ممنوع: آزار و تعقیب بهائیان در ایران»، ۳ فوریه ۲۰۱۱ <https://iranhrdc.org/a-faith-denied-the-persecution-of-the-Baha'is-of-iran/>.

⁹ «دادستان کل کشور در نامه‌ای به وزیر اطلاعات: فعالیتهای فرقه ضاله بهائیت غیرقانونی و ممنوع است»، خبرگزاری فارس، ۱۶ فوریه ۲۰۰۹، قابل دسترسی در: <https://iranbahaipersecution.bic.org/archive/prosecutor-general-tells-minister-intelligence-all-bahai-activities-are-illegal-and-banned> (دسترسی در ۶ فوریه ۲۰۲۴).

دستور العمل ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی بنیان‌های چارچوب ناقض حقوقی را شرح می‌دهد که مقامات ایرانی برای دهه‌ها برای آزار و اذیت بهائیان استفاده کرده‌اند. بنا به این دستور العمل، دولت باید «راه ترقی و توسعه» جامعه بهائی را مسدود کند، و مجموعه‌ای از شرایط، از جمله اخراج از دانشگاه‌ها و مشاغل دولتی، ثبت نام فرزندان در مدارس «مسلط بر مسائل عقیدتی»، و از بین بردن ریشه‌های فرهنگی آنان در خارج از ایران را ترسیم می‌کند که برای این کار مورد استفاده قرار گیرند. این سند همچنین می‌گوید بهائیان نباید «بی‌دلیل» از کشور اخراج، دستگیر، زندانی، یا مجازات شوند. اما در عمل، مقامات ایرانی هزاران بهائی را با ذکر عضویت آنها در آیین بهائی به عنوان اتهام منجر به صدور حکم علیه آنها دستگیر و مجازات کرده‌اند.

نسخه‌ای از این دستور العمل «سری» خلاصه سیاست برای اولین بار در سال ۱۹۹۳ توسط گزارشگر ویژه سازمان ملل برای جمهوری اسلامی ایران، و سپس توسط جامعه جهانی بهائی منتشر شد:

جمع بندی نتایج مذاکرات و پیشنهادات

الف: جایگاه کلی بهائیان در نظام مملکتی

۱- بدون جهت آنان از مملکت اخراج نمی‌شوند.

۲- بی‌دلیل آنان دستگیر، زندانی و یا مجازات نمی‌شوند.

۳- برخورد نظام با آنان باید طوری باشد که راه ترقی و توسعه آنان مسدود شود.

ب- جایگاه فرهنگی

۱- در مدارس چنانچه اظهار نکردند بهائی‌اند ثبت‌نام شوند.

۲- حتی‌المقدور در مدارس که کادر قوی و مسلط بر مسائل عقیدتی دارند ثبت‌نام شوند.

۳- در دانشگاه‌ها چه در ورود و چه در حین تحصیل چنانچه احراز شد بهائی‌اند از دانشگاه محروم شوند.

۴- فعالیت سیاسی (جاسوسی) آنها با وضع قوانین و مقررات دولتی پاسخ داده‌شده و فعالیت‌های اعتقادی و تبلیغی را با فعالیت‌های دینی، تبلیغی و فرهنگی پاسخ داد.

۵- مؤسسات تبلیغی (مانند سازمان تبلیغات اسلامی) شعبه‌ای مستقل برای مقابله با فعالیت‌های اعتقادی و تبلیغی بهائیت تأسیس نمایند.

۶- جهت مقابله و از بین بردن ریشه‌های فرهنگی آنان در خارج از کشور پیشنهاد و طرح تهیه شود.

ج: جایگاه حقوقی و اجتماعی

۱- در اختیار گذاردن وسایل معاش در حد متعارف که در اختیار همه آحاد ملت قرار داده می‌شود.

۲- امکانات جهت زندگی معمولی و حقوق عمومی مانند سایر شهروندان ایرانی از قبیل دفترچه بسیج، گذرنامه، جواز دفن، اجازه کار و امثال این‌ها تا جایی که تشویق به بهائیت نشوند.

۳- در صورت ابراز بهائی بودن اجازه استخدام ندارند.

۴- پستهای مؤثر (مانند معلمی و...) به آنان داده نشود.¹⁰

دستورالعمل ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی در مکاتبات بعدی دولتی، از جمله دستور مدیرکل حراست مرکزی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری در سال ۲۰۰۶ برای منع دانشجویان بهائی از تحصیلات دانشگاهی و حکم شعبه ۴۰ دیوان عدالت اداری در سال ۲۰۱۸ برای تأیید این سیاست تبعیض‌آمیز در آموزش دانشگاهی، مورد ارجاع قرار گرفته است.

محدودیت‌های شدید ذکر شده در ممنوعیت ۱۹۸۳ و دستورالعمل ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی بخشی از سیاست حکومتی جامعی هستند که در پی محدودسازی و کنترل زیست بهائیان در ایران امروز است.

در سال ۲۰۰۶ جامعه جهانی بهائی نسخه‌ای از نامه‌ای سری به تاریخ ۲۹ اکتبر ۲۰۰۵، امضا شده توسط رییس ستاد کل نیروهای مسلح ایران، خطاب به نهادهای اطلاعاتی، قوه قضاییه، و فرماندهان پلیس، را منتشر کرد که در آن خواهان «شناسایی کلیه افراد» آیین بهائی در ایران می‌شد.¹¹ به گفته جامعه جهانی بهائی، این شناسایی می‌تواند با هدف نظارت، و اخراج آنها از مدارس، دانشگاه‌ها، و مشاغل مورد استفاده قرار گیرد.

¹⁰ دستورالعمل ۱۹۹۱ مسائل بهائیان، وضعیت بهائیان در ایران، جامعه جهانی بهائی،

<https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/iran/1991%20Baha'i%20Question%20Memo%20PER.pdf>

¹¹ "Text of secret Iran letter ordering "monitoring" of Baha'is made public"، جامعه جهانی بهائی، ۲۴ اوت ۲۰۰۶،

<https://news.bahai.org/story/473/>

انقض گسترده و نظام‌مند حقوق بنیادین بهائیان

. اگر چه شدت سرکوب بهائیان به دست مقامات ایران در طول ۴۰ سال گذشته بالا و پایین داشته است، نقض حقوق بنیادین ثابت مانده است، و در عمل تمامی جنبه‌های زندگی خصوصی و عمومی بهائیان را تحت اثر قرار داده است.

منع آزادی‌های دینی

به عنوان اقلیت دینی شناسایی نشده در قانون اساسی ایران، بهائیان از تأسیس هر نهاد رسمی منع شده‌اند، نمی‌توانند آزادانه، حتی در عرصه خصوصی، عبادت کنند، یا اعمال دیگری مثل توزیع محتوای دینی انجام دهند که از بخش‌های جدایی‌ناپذیر دینشان است. مقامات ایران اعضای آیین بهائی را بر پایه فعالیت‌هایی نظیر توزیع محتوای دینی، برگزاری مراسم خصوصی عبادت، یا صحبت با غیربهائیان درباره باورهایشان تحت پیگرد قرار داده‌اند که در قانون بین‌المللی حقوق بشر به عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از آزادی دینی شناخته شده‌اند. برای مثال، در حکمی صادره توسط دادگاه انقلاب آمل در استان مازندران، در ماه مه ۲۰۱۱، قاضی تشخیص داد که شرکت در «ضیافت‌های» بهائی (جمع‌شدن و عبادت دسته‌جمعی) شهادی بر «تبلیغ علیه نظام» است و به اعلامیه دادستان کل در سال ۲۰۰۸ مبنی بر غیرقانونی بودن نهادهای بهائی ارجاع داد.¹²

نفرت‌پراکنی تحت حمایت حکومت

نه تنها بهائیان از حق به جای آوردن دین خود منع شده‌اند، بلکه هدف کمپین‌های نفرت‌پراکنی حکومتی نیز بوده‌اند. مثلاً در آوریل ۱۹۵۵ یک واعظ شیعه به نام محمدتقی فلسفی، با پشتیبانی دیگر روحانیون برجسته شیعه، «حمله به بهائیان را آغاز کرد» که دست به تخریب چهره بهائیان زد، آنها را به خیانت به ملت ایران متهم کرد، و حتی «اخراج» آنها از کشور را خواستار شد. این حمله به چند شهر دیگر گسترش یافت، و به قتل و غارت بهائیان، و همچنین حملاتی به مکان‌های مقدس بهائیان در طی یک ماه منجر شد (حمله در ابتدای ماه رمضان آغاز شد و پس از ماه مقدس به پایان رسید).¹³

پس از انقلاب ۱۹۷۹، گفتار مقامات دولتی، نهادهای حکومتی، رسانه‌های دولتی، و نهاد روحانیت شیعه (که با حکومت پس از ۱۹۷۹ ایران رابطه تنگاتنگی دارد)، دائماً در حال نفرت‌پراکنی علیه جامعه بهائی در ایران بوده‌است.

در ایران پس از انقلاب، رهبر بالاترین قدرت حکومتی است. هم آیت‌الله خمینی و هم آیت‌الله خامنه‌ای، رهبران پیشین و کنونی، فتواهایی صادر کردند که بهائیان را «جاسوس»، «کافر»، و «نجس» می‌خواندند که باید از آنها دوری کرد.

¹² یک نسخه از حکم توسط یکی از صاحب‌شوندگان در اختیار دیدبان حقوق بشر قرار گرفت و در پرونده موجود است.

¹³ بهرام چوبینه، «Sacrificing the Innocent: Suppression of Bahá'ís of Iran in 1955»، Bahá'í Studies Review, 15:1 2008-01-13، دسترسی در https://Bahai-library.com/choubine_suppression_Bahais_iran (دسترسی ۳۰ ماه مه ۲۰۲۳)؛ امانت، ۵۶۹.

14 بنا به وبسایت رسمی آیت‌الله خامنه‌ای، او در پاسخ به پرسشی درباره ارتباط با دانش‌آموزان بهائی و استفاده از غذای آورده‌شده به منزل توسط بهائیان، به مقلدانش گفته است «همه پیروان فرقه گمراه بهائیت محکوم به نجاست هستند» و «از هرگونه معاشرت با این فرقه ضالّه مضلّه، اجتناب نمایید».¹⁵

شش نفر که با دیده‌بان حقوق بشر صحبت کردند از قرار گرفتن در معرض اظهار نظرهای نفرت‌بار در دوران تحصیل ابتدایی، به ویژه در کلاس‌های مطالعات دینی، حرف زدند. یک زن بهائی به دیده‌بان حقوق بشر گفت:

در کلاس چهارم با دوستانم وارد سالن نماز [مسلمانان] شدم. پس از پایان نماز، معلم با صدای بلند به همه دانش‌آموزان گفت که نمازشان مورد پذیرش خدا نخواهد بود چون یک فرد نجس در میان جمع بوده است...¹⁶

یک زن بهائی دیگر، حالا ۳۶ ساله، به دیده‌بان حقوق بشر گفت:

در کلاس چهارم یا پنجم، معلم داشت از همه درباره دینشان می‌پرسید. من به سادگی جواب دادم بهائی هستم و معلم گفت بهائیان انسان‌های خوبی نیستند و بد هستند؛ که من باید وقتی بزرگتر می‌شوم تحقیقاتم را انجام دهم و دینم را تغییر دهم و به والدینم چیزی نگویم.¹⁷

وبسایت‌ها و چهره‌های مرتبط با نهادهای حکومتی ایران هم مرتباً محتوای تبلیغاتی منتشر می‌کنند که بدون شواهد، بهائیان را به جاسوسی برای اسرائیل متهم می‌کنند.¹⁸ نهادهای فرهنگی و آکادمیک با بودجه دولتی نیز کارگاه‌هایی برگزار می‌کنند که مطالب نفرت‌پراکنانه علیه بهائیان ترویج می‌کنند.¹⁹ جامعه جهانی بهائی خبر از افزایش محتوای بهائی‌ستیزانه حکومتی، به ویژه محتوای آنلاین و در شبکه‌های اجتماعی، در طول پنج سال گذشته

¹⁴ استفتانات آیت‌الله روح‌الله خمینی (۲۰۱۳)، صص ۴۰۰ و ۴۰۱-<http://www.imam-401.com>

<http://www.imam-401.com>
khomeini.ir/fa/c78_64846/%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D9%81%D8%AA%D8%A7%D8%A6%D8%A7%D8%AA_%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85_%D8%AE%D9%85%DB%8C%D9%86%DB%8C_%D8%B3_%D8%AC_%DB%B1/%D8%A8%D9%87%D8%A7%DB%8C%DB%8C (دسترسی ۱۸ اوت ۲۰۲۲).

¹⁵ «استفتاء از رهبر انقلاب و مراجع تقلید درباره ارتباط با پیروان فرقه ضالّه بهائیت»، خبرگزاری تسنیم از خامنه‌ای‌دات‌آی‌آر، ۱۴ ماه مه ۲۰۱۶.

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1395/02/25/1074539/> (دسترسی ۶ فوریه ۲۰۲۴).

¹⁶ مصاحبه تلفنی دیده‌بان حقوق بشر با یک زن بهائی ۳۱ ساله، ۲۰ ماه مه ۲۰۲۲.

¹⁷ مصاحبه تلفنی دیده‌بان حقوق بشر با یک زن بهائی ۳۶ ساله، ۲۱ فوریه ۲۰۲۳.

¹⁸ «ماجرای جاسوسی بهائیان برای اسرائیلی‌ها»، خبرگزاری تسنیم، ۷ اوت ۲۰۱۹.

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1398/05/16/2070861/>، «پیوند برنامه‌ریزی شده بهائیت و صهیونیسم»، خبرگزاری فارس، ۱۸ ماه مه ۲۰۱۶.
<https://www.farsnews.ir/news/13950228001449/>

¹⁹ «دومین جشنواره ملی هنرهای گرافیکی مقدس‌نما برگزار می‌شود»، خبرگزاری تسنیم، ۲۶ اوت ۲۰۲۱.

<https://www.tasnimnews.com/fa/news/1400/08/04/2596352/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴)؛ «بهائیت محفل خیانت»، جشنواره مقدس‌نما، ۲۷ نوامبر ۲۰۲۱.
<https://moghadas-02021.com/news/%DA%A9%D8%A7%D8%B1%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%AA%D8%AE%D8%B5%D8%B5%DB%8C/>

(دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

داده است.²⁰ به گزارش جامعه جهانی بهائی، در طی چهار ماه اول سال ۲۰۲۱، تعداد مقالات نفرت‌پراکن و دیگر تولیدات رسانه‌ای منتشر شده یا پخش شده علیه آیین و جامعه بهائی در حساب‌ها یا رسانه‌های حکومتی ۴۴ درصد افزایش یافت. به گفته این جامعه، تعداد آیت‌های انفرادی تبلیغ نفرت، منتشر شده در رسانه‌های تحت بررسی در طی سال ۲۰۲۲ از ده هزار مورد فراتر رفت. یکی از کمپین‌های اینچینی در شبکه‌های اجتماعی در ژوئیه ۲۰۲۳ با هشتگ #میر_کبیر_منشکریم، بدرفتاری و اعدام بهائیان اولیه در دوران سلطنت قاجار را ستود و مستقیماً دست به ترویج خشونت زده و تشویق به قتل بهائیان در دوران فعلی کرد.

پیگرد و دستگیری‌های خودسرانه به خاطر عضویت در جامعه بهائی

برای دهه‌ها مقامات ایران مقررات امنیتی ملی ناقض حقوق بشر در قانون مجازات اسلامی ایران را برای سرکوب مخالفت و فعالیت مسالمت‌آمیز در سراسر ایران به کار بسته‌اند. مدافعان حقوق بشر، وکلا، روزنامه‌نگاران، فعالان سیاسی اپوزیسیون، و بسیار افراد دیگر همه به بهانه امنیتی ملی هدف گرفته و زندانی شده‌اند. مقامات برای تحت پیگرد گذاشتن بهائیان به صرف هویت دینی آنها، به شدت از این مقررات امنیتی ملی مبهم استفاده کرده‌اند.

مقامات اطلاعاتی و قضایی مرتباً به منازل بهائیان یورش برده‌اند، اموال آنها را مصادره کرده‌اند، و آنها را برای بازپرسی به نهادهای قضایی و امنیتی احضار یا دستگیر کرده‌اند.²¹ آنها به طور معمول بهائیان را به جرایمی نظیر «اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرم علیه امنیت کشور» (ماده ۶۲۰ قانون مجازات اسلامی)، «عضویت در /تأسیس گروه غیرقانونی علیه کشور» (مواد ۴۹۸ و ۴۹۹ قانون مجازات اسلامی، گاهی نوشته‌شده به شکل «عضویت در فرقه ضاله»)، و «تبلیغ علیه نظام» (ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی)، متهم و محکوم می‌کنند. اسناد دادگاه‌های ایران عبادت گروهی بهائیان، جمع‌شدن جامعه، و ایجاد کلاس‌های جوانان یا مهدکودک را به عنوان «سند» این اتهامات ذکر می‌کنند.

چندین سند دادگاه که مورد بررسی دیده‌بان حقوق بشر قرار گرفتند نشان می‌دهند که دادگاه‌های ایران افراد را تنها به خاطر دین بهائی‌شان محکوم کرده‌اند. در این وضعیت، دادگاه‌ها دین بهائی متهم و مشارکت در فعالیت‌هایی حفاظت‌شده نظیر شرکت در جلسات عبادت یا گروه‌های مطالعه را به عنوان «سند» عضویت فرد در گروه «غیرقانونی» پذیرفته‌اند. برای مثال، در یک دادگاه انقلاب در سمنان، در حکمی که به رویت دیده‌بان حقوق بشر رسیده است، دادگاه به فعالیت‌هایی مثل معلمی در کلاس‌های فوق برنامه بهائیان و عضویت در گروه غیرقانونی «فرقه بهائیت» به عنوان مدرک جرایم کیفری ارجاع داد.²²

در حکمی صادره در ۱۳ ژوئیه ۲۰۲۱، شعبه ۲ دادگاه انقلاب یزد چهار شهروند بهائی را به اتهام عضویت در گروه‌های مخالف نظام و تبلیغ علیه نظام به سه سال و چهار ماه زندان محکوم کرد.

²⁰ "State-sponsored hate propaganda against Iranian Bahá'ís"، دفتر روابط عمومی جامعه بهائی کانادا، ۲۰۲۱، <https://opa.bahai.ca/areas-focus/situation-iran/propaganda/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

²¹ گزارش خبری، هرانا، «فشار سیستماتیک بر بهائیان ایران؛ تفتیش منزل ۴۶ شهروند و بازداشت ۷ تن در یک روز»، ۱ اوت ۲۰۲۲، <https://www.hra-2022.org/news/2022/hranews/a-36253/> (دسترسی ۱۸ اوت ۲۰۲۲).

²² یک نسخه از حکم توسط مصاحبه‌شونده ارائه شد و در پرونده موجود است.

دادگاه این حکم را بر پایه عضویت متهمان در گروهی غیرقانونی صادر کرد و از گفته‌های آنها مبنی بر «بهائی بودن»، «شرکت در جلسات عبادت»، و در مورد یکی از متهمان، آمادگی او برای «کمک به هر کس که بخواهد بهائی شود» استفاده کرد.²³

در چند سال اخیر، چند قاضی حکم داده‌اند که «صرف تبلیغات جهت آیین بهائیت تبلیغ علیه نظام تلقی نمیگردد و اساساً در قانون داشتن آیین بهائیت جرم انگاری بعمل نیامده است تا بتوان اشخاص را تحت این اتهام تعقیب و مجازات نمود».²⁴

با وجود این، چنین آرای نادر بوده‌اند و زیر سایه تشدید دستگیری‌ها و هدف گرفتن بهائیان از سوی نهادهای اطلاعاتی، و ادامه محکومیت بهائیان صرفاً بر اساس باورهای دینی آنها توسط دیگر مقامات قضایی قرار می‌گیرند.

مقامات ایران همچنین مرتباً بهائیان را بدون ارائه مدرکی به جاسوسی برای اسرائیل متهم می‌کنند. محتوای تبلیغاتی حکومت و اعلامیه‌های دولتی غالباً تنها به ارتباطات بهائیان با «بیت العدل اعظم» اشاره می‌کنند، که یک شورای عالی قانون‌گذاری نه نفره در آیین بهائی است که در طول شصت سال گذشته در شهر حیفا در اسرائیل واقع شده است.²⁵

فریبا کمال آبادی، دستگیر شده در ۱۴ ماه مه ۲۰۰۸ در منزلش در تهران. © خصوصی

تنها در تابستان ۲۰۲۲، مقامات به منازل ده‌ها تن از بهائیان یورش برده و حداقل ۳۰ نفر، از جمله فریبا کمال آبادی و مهوش ثابت، دو عضو برجسته جامعه بهائی که هر دو پیش از این ۱۰ سال زندانی بوده‌اند، را دستگیر کردند.²⁶ در ۲۲ ماه مه ۲۰۲۲ در بیانیه شفاهی ارائه‌شده به شورای حقوق بشر سازمان ملل، سیمین فهندژ، نماینده جامعه جهانی بهائی، گفت «بیش از ۱۰۰۰ بهائی در ایران در میان دستگیری اولیه، جلسات دادگاه، و احضار نهایی به زندان در «برزخ» به سر می‌برند».²⁷

²³ گزارش خبری، هراتا، «یزد؛ محکومیت چهار شهروند بهائی به مجموعاً ۱۳ سال و چهار ماه حبس»، ۱۹ ژوئیه ۲۰۲۱، <https://www.hra-2021-07-19-zayd-4-bahais-13-years-4-months-prison/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

²⁴ تارا سپهری‌فر، «Glimmer of Hope in Iran For Long-Persecuted Baha'is?» شورای آتلانتیک، ۲۹ ژانویه ۲۰۱۹، <https://www.hrw.org/news/2019/01/29/glimmer-hope-iran-long-persecuted-Bahais>.

²⁵ اطلاعیه وزارت اطلاعات ایران، «بازداشت اعضای هسته‌ی مرکزی حزب جاسوس بهائیت»، ۱ اوت ۲۰۲۲، <https://www.vaja.ir/news/314010/314108/406216/%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%DB%8C%D9%87-%D9%88%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%AA-%D8%A7%D8%B7%D9%84%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA> (دسترسی ۱۸ اوت ۲۰۲۲).

²⁶ گزارش خبری، سرویس خبری جامعه بهائی، «در ماه ژوئن، ۴۴ بهائی ایرانی احضار، دستگیر، محاکمه یا زندانی شدند یک چهره برجسته حقوق بشر می‌گوید وضعیت در حال «وخیزتر شدن» است»، ۱۱ ژوئیه ۲۰۲۲، <https://news.Bahai.org/story/1603/> (دسترسی ۱۸ اوت ۲۰۲۲).

²⁷ «A Thousand Baha'is Await Jail Summons in Iran»، ایران‌وایر، ۲۴ مارس ۲۰۲۲، <https://iranwire.com/en/Bahais-of-iran/102501-2022-03-24-a-thousand-bahais-await-jail-summons-in-iran/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

جمال الدین خانجانی، دستگیر شده در ۱۴ ماه مه ۲۰۰۸ در منزلش در تهران. © خصوصی

در ۱۱ اکتبر ۲۰۲۳ جامعه جهانی بهائی خیر داد که شعبه ۲۶ دادگاه انقلاب تهران کمال آبادی و ثابت را به ده سال دیگر در زندان محکوم کرده است. کمال آبادی و ثابت همچنان در زندان اوین به سر می‌برند. این دو زن به اتهام مدیریت گروه (غیرقانونی) یک فرقه ضاله با هدف اقدام علیه امنیت ملی محکوم شده‌اند.³²

به گفته جامعه جهانی بهائی، قاضی ایمان افشاری، از شعبه ۲۶، دو زن را به خاطر «درس عبرت نگر فتن» از حبس قبلی‌شان مورد سرزنش قرار داد. در ۱۰ اوت ۲۰۲۳، هرانا خیر داد که دادگاه تجدید نظر، حکم ۱۰ سال زندان علیه این دو زن را مورد تأیید قرار داد.³³

در ۱۳ اوت، جامعه جهانی بهائی خیر داد که مقامات ۱۱ شهروند بهائی از جمله جمال الدین خانجانی، رهبر سابق ۹۰ ساله جامعه بهائی که او نیز ۱۰ سال در زندان به سر برده بود، و همین‌طور دخترش ماریا خانجانی را دوباره دستگیر و به زندان اوین در تهران منتقل کرده‌اند.³⁴

رویه پیگرد خودسرانه بهائیان به ابتدایی‌ترین روزهای پس از انقلاب ۱۹۷۹ برمی‌گردد، زمانی که بر اساس تخمین جامعه بهائی، ۲۰۰ عضو، از جمله اعضای محافل روحانی محلی، در جریان سال‌های ابتدایی پس از انقلاب ۱۹۷۹ توسط مقامات اعدام یا سر به نیست شدند. بر اساس بیانیه صادره توسط بیت العدل اعظم، که شورای نه نفره قانون‌گذاری آیین بهائی است، مقامات بهائی هشت عضو محفل روحانی ملی، نهاد اداری ملی دین بهائی در ایران را پس از محاکمه‌ای که با استانداردهای بین‌المللی فاصله بسیار زیادی داشت، در روز ۲۷ دسامبر ۱۹۸۱ اعدام کردند.

بنا به همان بیانیه بیت العدل اعظم، این نگرانی وجود داشت که دیگر اعضای شورای سابق رهبری، که در ماه اوت ۱۹۸۰ ناپدید شدند، در گذشته باشند.³⁵ شاهین صادق زاده میلانی، پسر کامبیز صادق زاده میلانی، یکی از اعضای ناپدیدشده شورای سابق رهبری، در ۳۱ اوت ۲۰۲۱ به رادیو فردا گفت که با وجود پرسش از چندین مقام عالی‌مرتب در باره ناپدیدشدن پدرش، خانواده او هرگز پاسخی دریافت نکرده است.³⁶

³² «گزارشی از آخرین وضعیت مهوش ثابت در زندان اوین»، هرانا، ۱۷ دسامبر ۲۰۲۲، <https://www.hra-news.org/2022/hranews/a-38428/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

³³ «دادگاه تجدیدنظر؛ مهوش ثابت و فریبا کمال آبادی به ۲۰ سال حبس محکوم شدند»، هرانا، ۱۰ اوت ۲۰۲۳، <https://www.hra-news.org/2023/hranews/a-42774/> (دسترسی ۳۰ اوت ۲۰۲۳).

³⁴ گزارش خبری، دیدبان حقوق بشر، «ایران: دستگیری گسترده مدافعان حقوق زنان»، ۱۹ اوت ۲۰۲۳،

<https://www.hrw.org/news/2023/08/19/iran-mass-arrests-womens-rights-defenders>.

³⁵ بیانیه بیت العدل اعظم، کتابخانه ارجاعات بهائی، ۲۸ دسامبر ۱۹۸۱، <https://www.Baha'i.org/library/authoritative-texts/search?q=december+1981#s=messages-universal-house-justice> (دسترسی ۲۸ اوت ۲۰۲۲).

³⁶ «محافل بهائی در ایران؛ آنان که زنده شدند و آنان که تیرباران شدند»، رادیو فردا، ۳۱ اوت ۲۰۲۱، <https://www.radiofarda.com/a/suppression-against-Baha-i-leaders-in-Iran/31436436.html> (دسترسی ۱۸ اوت ۲۰۲۲).

ضمیمه‌های جدید قانون کیفری که ریسک بهائیان را بالاتر می‌برد

در فوریه ۲۰۲۱، رییس‌جمهور حسن روحانی دو ضمیمه - ماده ۴۹۹ مکرر و ۵۰۰ مکرر - به قانون کیفری ایران را برای تبدیل به قانون امضا کرد که می‌توانند برای تحت پیگرد قرار دادن اقلیت‌های دینی شناسایی‌نشده، از جمله بهائیان، مورد استفاده واقع شوند. بر اساس ماده اضافه‌شده ۴۹۹ مکرر «هر کس با قصد ایجاد خشونت یا تنش در جامعه و یا با علم به وقوع آن به قومیت‌های ایرانی یا ادیان الهی یا مذاهب اسلامی مصرح در قانون اساسی توهین نماید» به زندان یا جریمه نقدی محکوم خواهد شد. 37 بر اساس ماده اضافه‌شده ۵۰۰ مکرر «هر کس در قالب فرقه، گروه، جمعیت یا مانند آن... از شیوه‌های کنترل ذهن و القائات روانی در فضای واقعی یا مجازی» استفاده کند یا دست به «هر گونه فعالیت آموزشی و یا تبلیغی انحرافی مغایر و یا مخل به شرع مقدس اسلام» شامل «طرح ادعاهای واهی و کذب در حوزه‌های دینی و مذهبی از قبیل ادعای الوهیت» بزند، به دو تا پنج سال زندان یا جریمه نقدی محکوم خواهد شد. 38

در موقعیتی که مقامات باورهای بهائیت را متضاد با اصول اسلامی می‌دانند، این مقررات کیفری مبهم و تازه اضافه‌شده، بهانه جدیدی برای مقامات ایران فراهم می‌کند تا بهائیان را به خاطر ابراز باورهایشان دستگیر کرده و تحت پیگرد قرار دهند. 39 از زمان اجرایی شدن، مقامات در ده‌ها پرونده علیه اعضای جامعه بهائی، و همچنین سه مسیحی با پیشینه مسلمان، در رشت در استان گیلان، مرتباً از این ماده‌های جدید استفاده کرده‌اند. 40 در ۱۳ ماه مه ۲۰۲۳ هرانا خبر داد که شعبه یک دادگاه انقلاب اصفهانی عنایت‌الله نعیمی، بهائی، را به ۱۵ سال زندان محکوم کرده است. محکومیت بر اساس اتهاماتی بود که به خاطر نقش نعیمی در «تشکیل شبکه یاران ایران و ارتباط با تشکیلات بهائیت در اسرائیل»، شامل نقض ماده مکرر ۵۰۰ می‌شد. 41

منع دسترسی به تحصیل

بر اساس اصل ۳۰ قانون اساسی ایران «دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به‌طور رایگان گسترش دهد». 42

37 قانون الحاق دو ماده به کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی، ماده ۱ (۳۱ ژانویه ۲۰۲۱)، <https://qavanin.ir/Law/PrintText/36466>

38 قانون الحاق دو ماده به کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جمهوری اسلامی ایران، ۱۵ فوریه ۲۰۲۱، <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1643402>

39 ر.ک. ضمیمه، «تجربه افراد متعلق به جامعه اقلیت بهائی در شرایط ناامنی فزاینده، حق افراد متعلق به اقلیت‌های دینی یا آیینی در وضعیت تعارض با نامنی - گزارش گزارشگر ویژه درباره آزادی‌های دینی یا آیینی». A/HRC/49/44, <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4944>. rights-persons-belonging-religious-or-belief-minorities

40 «عنایت‌الله نعیمی، شهروند بهائی به پانزده سال حبس محکوم شد»، هرانا، ۱۳ ماه مه ۲۰۲۳، <https://www.hra-news.org/2023/hranews/a-41103/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴)؛ «اتهام سه نوکیش مسیحی به «تبلیغ انحرافی»؛ قربانیان جدید ماده ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی»، ماده ۱۸، ۱ فوریه ۲۰۲۲، <https://articleeighteen.com/fa/news/11109/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

41 همان.

42 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۹۸۹)، اصل ۳۰، https://www.constituteproject.org/constitution/Iran_1989.pdf?lang=en

در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب ۱۹۷۹ بسیاری از دانش‌آموزان بهائی از مدرسه اخراج شدند. از آن زمان اعضای جامعه بهائیت معمولاً از دسترسی به آموزش، مخصوصاً آموزش دانشگاهی منع شده‌اند.

دانش‌آموزان بهائی همچنان خیر می‌دهند که تنها به دلیل بهائی بودن از و اغلب به خاطر حمایت صریح از باورهای خود در مقابل صحبت‌های توهین‌آمیز معلمان علیه دینشان، از مدرسه اخراج می‌شوند. کتاب‌های مدارس و آموزش در مدرسه شامل مطالب توهین‌آمیز علیه آیین بهائی می‌شود و اگر دانش‌آموزان بهائی به این محتوا اعتراض کنند، می‌توانند در هر سطحی، دبستان، راهنمایی، یا دبیرستان، از مدرسه اخراج شوند.

در ۹ نوامبر ۲۰۱۹، هرانا خبر داد که مقامات دبیرستان دخترانه الزهرا در ساری یک دانش‌آموز را اخراج کرده‌اند چون به اظهار نظر توهین‌آمیز معلم دینی خود درباره بهائیان پاسخ داده بود.⁴³ در ۱۲ ژوئیه ۲۰۲۰، یک پدر بهائی به کمپین حقوق بشر ایران گفت که پسر ۱۵ ساله‌اش به خاطر بهائی بودن از دبیرستان سلام البرز اخراج شده است.⁴⁴ در ۱۱ سپتامبر ۲۰۱۹، محسن حاجی میرزایی، وزیر وقت آموزش و پرورش به خبرنگاران گفت «اگر دانش‌آموزان اظهار کنند که پیروان ادیان دیگری بجز ادیان رسمی کشور هستند و این اقدام آنها به نوعی تبلیغ محسوب شود، تحصیل آنها در مدارس ممنوع است».⁴⁵

جامعه جهانی بهائی بیش از ۱۰۰ نمونه را در وبسایت خود جمع‌آوری کرده است که دانش‌آموزان تنها به خاطر دینشان از تحصیل منع، یا با برخوردی ناعادلانه مواجه شده‌اند.⁴⁶

ممنوعیت ورود دانشجویان بهائی به دانشگاه که در دستورالعمل ۱۹۹۱ ذکر شد همچنان پابرجاست. مقامات ایران به شکلی نظام‌مند از ثبت نام دانشجویانی که خود را بهائی معرفی کنند جلوگیری می‌کنند. حتی اگر دانشجویان بهائی در جریان آزمون ورودی پذیرش دانشگاه‌های دولتی شناسایی نشوند، در صورتی که دانشجویان دین خود را افشا کنند، منطبق با دستورالعمل ۱۹۹۱ مقامات دست به اخراج آنها می‌زنند.

منع دسترسی به آموزش دانشگاهی اثری عمیق بر توان جوانان بهائی برای انتخاب حرفه و رشد فکری دارد. یک زن بهائی ۳۶ ساله به دیده‌بان حقوق بشر گفت که در دبیرستان انگیزه‌ای برای مطالعه نداشته است زیرا می‌دانسته است که هر قدر هم تلاش کند، امکان ثبت نام در دانشگاه نخواهد داشت.

43 «هرانا: اخراج یک دانش‌آموز بهائی از دبیرستانی در شهر ساری»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۸ نوامبر ۲۰۰۹، <https://iranbahaipersecution.bic.org/fa/archive/hrana-akhraj-yk-dansh-amwz-bhayy-az-dbyrstany-dr-shhr-sary>، (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

44 «اخراج دانش‌آموز تیزهوش بهائی از مدرسه سلام البرز؛ پیام ولی: پسر به دلیل اعتقاد به آئین بهائی از مدرسه اخراج شده»، ۲۰ ژوئیه ۲۰۲۰، کمپین حقوق بشر ایران، <https://persian.iranhumanrights.org/1399/04/bahai-student-expelled/>، (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

45 «۱۴ میلیون دانش‌آموز از مهر به مدرسه می‌روند»، خبرگزاری دانشجویان ایران، ۲۰ سپتامبر ۲۰۱۸، <https://www.isna.ir/news/98062009661/%DB%B1%DB%B4-%D9%85%DB%8C%D9%84%DB%8C%D9%88%D9%86-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2-%D8%A7%D8%B2-%D9%85%D9%87%D8%B1-%D8%A8%D9%87-%D9%85%D8%AF%D8%B1%D8%B3%D9%87-%D9%85%DB%8C-%D8%B1%D9%88%D9%86%D8%AF>، (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

46 جامعه جهانی بهائی، «رادیو زمانه: تبعیض‌های تحصیلی برای دانش‌آموزان بهائی در جمهوری اسلامی»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، <https://iranbahaipersecution.bic.org/taxonomy/term/106>، (دسترسی ۲ فوریه ۲۰۲۴).

عادی‌ترین دستاویز رسمی برای جلوگیری از ثبت نام بهائیان در دانشگاه‌ها این است که مدارک آنها کامل نیست. دیده‌بان حقوق بشر سه نامه را از نظر گذراند که مقامات دانشگاهی در آنها اطلاعات بیشتری ارائه کرده بودند. در دو مورد، مقامات نوشته بودند که آنها نمی‌توانند «صلاحیت‌های عمومی» کاندیدا را تأیید کنند. این بهانه بی‌مبنا به این واقعیت اشاره می‌کند که شرایط ورود به دانشگاه در ایران، تعلق به یکی از ادیان رسمی در قانون اساسی - مسیحیت، یهودیت، و زرتشتی - است. در یک سند رؤیت‌شده توسط دیده‌بان حقوق بشر آنها نوشته بودند که ثبت نام به خاطر «باورهای» دانشجو لغو شده است.

دانشجویان پذیرفته‌شده باید در فرم صلاحیت‌های عمومی برای ثبت نام در دانشگاه دین خود را اعلام کنند. به گفته جامعه جهانی بهائی، مسئولان دانشگاه‌ها به بهائیان گفته‌اند که آنها مجبورند از عبارت «بدون صلاحیت» استفاده کنند تا مستنداتی برای دلایل اخراج‌ها فراهم نکنند. چندین سند دادگاه در وبسایت خانه اسناد بهائی ستیزی در ایران به دستورالعمل سال ۱۹۹۱ برای عدم امکان پذیرش دانشجویان بهائی در دانشگاه‌ها ارجاع می‌دهند.

جامعه بهائی برای مدتی طولانی تلاش کرده است این ممنوعیت را از راه‌های حقوقی و رویه‌ای به چالش بکشد.

پیش از سال ۲۰۰۳، در زمان ثبت‌نام برای آزمون ملی ورودی، که برای دانش‌آموزان علاقه‌مند به ثبت نام در دانشگاه‌های دولتی الزامی است، متقاضیان باید یکی از ادیان رسمی را انتخاب می‌کردند: اسلام، مسیحیت، یهودیت، و زرتشتی. متقاضیانی که اشاره می‌کردند که به آیینی غیر از چهار دین رسمی در ایران باور دارند، به سادگی از امتحان باز داشته می‌شدند.

وبسایت کتابخانه بهائی مکاتباتی بین «هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی» راه‌انداخته شده به دست رییس جمهور محمد خاتمی (۱۹۹۷-۲۰۰۵) و دفتر خاتمی، در ارتباط با تماس چند فرد بهائی با دفتر او در این مورد، منتشر کرده است. در این نامه‌ها، رییس هیئت توصیه کرده است که موضع دستورالعمل ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره منع بهائیان از تحصیلات دانشگاهی مورد بازبینی قرار گیرد.⁴⁷

به گفته جامعه جهانی بهائی، در سال ۲۰۰۳ در پاسخ به فشارهای بین‌المللی، دولت اعلام کرد که الزام دانشجویان به اعلام گرایش دینی در فرم تقاضای آزمون ملی ورودی دانشگاه‌ها را لغو می‌کند و داوطلبان از این پس خواهند توانست موضوع مطالعات دینی را انتخاب کنند که مایلند در جریان کنکور به آن پاسخ دهند.⁴⁸ با وجود این، همان‌طور که هرانا همچنان مستند می‌کند، هر سال، تقاضای بهائینی که ثبت نام و در آزمون شرکت می‌کنند، مرتباً فاقد مدارک مورد نیاز یا عدم صلاحیت عمومی دانسته می‌شود که عملاً به معنای ادامه جلوگیری از ثبت نام دانشجویان بهائی در دانشگاه‌هاست.

دستورالعمل محرمانه سال ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی رهنمود سیاسی اصلی جلوگیری از ثبت نام بهائیان در دانشگاه‌هاست. بنا به نامه‌ای منتشره در وبسایت جامعه جهانی بهائی، در سال ۲۰۰۶ مدیرکل حراست

47 «محرورمیت شهروندان بهائی از تحصیلات دانشگاهی»، آسو، ۱۸ آوریل ۲۰۱۷، <https://www.aasoo.org/fa/documents/61>.

48 "Closed Doors Iran's Campaign to Deny Higher Education to Bahá'ís"، جامعه جهانی بهائی، http://dl.Bahai.org/bwns/assets/documentlibrary/human-rights/iran/education/closed_doors.pdf، ۲۰۰۵.

مرکزی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری به اداره‌های حراست ۸۱ دانشگاه دولتی دستور داد تا مطابق با این دستور العمل دانشجویان بهائی را اخراج کنند.⁴⁹

تلاش‌های دانشجویان بهائی برای به چالش کشیدن این سیاست در دادگاه‌ها، بارها توسط نهادهای قضایی رد شده است. در سال ۲۰۱۸، شعبه ۴۰ دیوان عدالت اداری شکایت ثبت‌شده توسط یک دانشجوی بهائی را رد کرد که می‌گفت پس از پذیرش در یک دانشگاه، بر اساس وضعیت «اقلیت دینی» او از ثبت نام و انتخاب واحد منع شده بود. دیوان حکم داد که اقدامات مطابق با دستور العمل ۱۹۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنابراین قانونی بوده‌اند. 50 در روز ۱۰ ژوئن سال ۲۰۱۹، شعبه ۱۶ دیوان عدالت اداری این حکم را تأیید کرد.⁵¹

یک زن ۳۱ ساله که در سال ۲۰۱۵ پس از دریافت نامه‌ای از وزارت علوم مبنی بر ممکن نبودن تأیید صلاحیت عمومی او از سوی وزارت، از دانشگاهی دولتی در تهران اخراج شده بود، به دیده‌بان حقوق بشر گفت که پس از ملاقات با مرتضی نوربخش، رییس واحد گزینش وزارت علوم، برای بیش از سه ساعت، نوربخش از او خواسته بود نامه‌ای برای شکایت بنویسد اما فوراً «نامه را در سطل آشغال انداخت». 52

به گزارش هرانا و جامعه جهانی بهائی، در طی سال تحصیلی ۲۰۲۲-۲۳، حداقل ۶۴ دانشجویی بهائی نتوانستند نتیجه آزمون ملی ورودی خود را از وبسایت رسمی دریافت کنند.⁵³

سال	۲۰۲۲-۲۳	۲۰۲۱-۲۲	۲۰۲۰-۲۱	۲۰۱۹-۲۰	۲۰۱۸-۱۹
تعداد دانشجویان بهائی بازداشت‌شده از ثبت نام در دانشگاه	۶۴	۲۰	۲۴	۷۵	۱۱۲

در چندین مورد، مقامات ایران علیه تلاش‌های جامعه بهائی برای ارائه تحصیلات همسطح دانشگاه به اعضایش دست به سرکوب زده‌اند. در آخرین موج، در سال ۲۰۱۱، مقامات به منزل بیش از ۳۰ نفر یورش بردند که مدرس

49 «ممنوعیت تحصیل افراد بهائی در دانشگاه‌ها»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۲۰۰۶،

https://iranbahaipersecution.bic.org/sites/default/files/PDF/Persian/000121P_2.pdf

50 «دیوان عدالت اداری تأکید کرد؛ بهائیان در ایران حق تحصیلات دانشگاهی ندارند»، هرانا، ۲۹ ماه مه ۲۰۱۸، <https://www.hra-news.org/2018/hranews/a-15535/> (دسترسی در ۷ فوریه ۲۰۲۴).

51 «شعبه تجدیدنظر دیوان عدالت اداری تأیید کرد؛ بهائیان در ایران حق تحصیلات دانشگاهی ندارند»، هرانا، ۸ ژوئیه ۲۰۱۹، <https://www.hra-news.org/2019/hranews/a-21406/> (دسترسی در ۷ فوریه ۲۰۲۴).

52 مصاحبه تلفنی دیده‌بان حقوق بشر با یک زن بهائی ۳۱ ساله ساکن خارج از ایران در ۲۰ ماه مه ۲۰۲۲.

53 «کنکور ۱۴۰۱؛ افزایش شمار دانشجویان بهائی محروم از تحصیل به ۶۰ تن»، هرانا، ۲۶ ماه مه ۲۰۲۲، <https://www.hra-news.org/2022/hranews/a-36530/> (دسترسی در ۷ فوریه ۲۰۲۴).

مؤسسه آموزش عالی بهائی بودند، که نهادی آموزشی تأسیس شده توسط جامعه بهائی است، و آنها را به خاطر نقش داشتن در ارائه آموزش به دانشجویان بهائی مورد پیگرد قرار دادند. 54

بنا به یادداشت‌هایی که وکیل یکی از مدرسان مؤسسه آموزش عالی بهائی برداشته و به رؤیت دیده‌بان حقوق بشر رسیده است، مقامات این مدرس مؤسسه آموزش عالی بهائی را به «عضویت در فرقه ضاله بهائی با قصد اقدام علیه امنیت کشور» از طریق «فعالیت در مرکز غیرقانونی آموزش بهائی» متهم کرده بودند. 55

منع حق بهائیان برای کار و تعطیلی کسب و کارها

بهائیان از اشتغال در اکثر شغل‌های دولتی منع می‌شوند؛ مقامات ایران تنها به مسلمانان یا دیگر اقلیت‌های دینی رسمی اجازه می‌دهند در بیشتر مشاغل بخش دولتی مشغول به کار شوند. دولت این ممنوعیت را با الزام متقاضیان به فرم‌هایی درباره پس‌زمینه دینی آنها پیاده می‌کند. در طی اولین دهه پس از انقلاب، صدها تن از بهائیان از شغل‌های دولتی خود در سراسر کشور اخراج شدند و مستمری و مزایای بازنشستگی آنها لغو شد. 56

طبق مواد ۱۹ و ۲۹ قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت سال ۱۹۸۱، که هنوز پابرجاست، «عضویت فرق ضاله [اشاره به بهائیان] که به اجماع مسلمین خارج از اسلام شناخته شده‌اند» تخلفی است که می‌تواند منجر به انفصال از خدمت دولتی شود. 57 به همین ترتیب، بر اساس بخش ۳۴ ماده ۸ قانون رسیدگی به تخلفات اداری ۱۹۹۳ که همچنان اجرا می‌شود و به اشتغال در بخش دولتی مربوط است، «عضویت در یکی از فرقه‌های ضاله که از نظر اسلام مردود شناخته شده‌اند» به عنوان تخلفی تعریف شده است که منجر به انفصال از خدمت می‌شود.

دیده‌بان حقوق بشر دو رأی حقوقی دیوان عدالت اداری را بررسی کرده است که این تبعیض شغلی آشکار علیه بهائیان را تأیید می‌کند. دیوان عدالت اداری تحت نظارت قوه قضاییه به شکایات علیه مقامات دولت و نهادهای دولتی رسیدگی می‌کند. دیوان در دو رأی حقوقی صادره ۲۹ آوریل ۲۰۰۷ و ۳۱ ژوئیه ۲۰۱۶، تصمیم سازمان تأمین اجتماعی تهران مبنی بر عدم تخصیص مستمری و مزایا به دو بهائی اخراج شده از مشاغل دولتی را با اشاره به دو قانون تبعیض‌آمیز فوق‌الذکر تأیید کرد. 58 حکم ۲۰۰۷ در تأیید تصمیم نهاد دولتی برای امتناع از

54 گزارش خبری، سرویس خبری جامعه بهائی، «برنامه آموزشی بهائی هدف یورش قرار گرفت»، ۲۲ ماه مه ۲۰۱۱، <https://news.Bahai.org/story/825/> (دسترسی در ۶ فوریه ۲۰۲۴).

55 پس از مصاحبه تلفنی با مدرس مؤسسه آموزش عالی بهائی در تاریخ ۲۶ آوریل ۲۰۲۲، نسخه‌ای از یادداشت توسط مصاحبه‌شونده در اختیار دیده‌بان حقوق بشر قرار گرفت.

56 گزارش، مرکز اسناد حقوق بشر ایران، «دیانتی ممنوع: آزار و تعقیب بهائیان در ایران»، ۳ فوریه ۲۰۱۱، <https://iranhrdc.org/a-faith-denied-the-persecution-of-the-Baha'is-of-iran/>

57 قانون بازسازی نیروی انسانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت، ۱۱ اکتبر ۱۹۸۱، <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/90230>.

58 «رد شکوائیه فرانیک فروتنی علیه سازمان تأمین اجتماعی تهران»، خانه اسناد بهائی‌سنجی در ایران، ۲۷ آوریل ۲۰۰۷.

security (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴)؛ «دیوان عدالت اداری رای به عدم پرداخت حقوق بازنشستگی یکی از بهائیان داد»، ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۷، <https://io.wp.com/adian.bashariyat.org/wp-content/uploads/2017/07/payan.jpg> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

پرداخت مستمری و دیگر مزایا به بهائیان اخراج شده از مشاغل خود، به ماده ۱۴ قانون کار ۱۹۴۶ ایران نیز ارجاع داده بود که در مواردی که کارکنان «معروفیت به فساد اخلاقی» داشته باشند امکان اخراج آنها وجود دارد.

نقض‌های گسترده و نظام‌مند حق بهائیان به اشتغال از سوی مقامات ایران، از بخش دولتی فراتر می‌رود. در دوران ریاست جمهوری محمد خاتمی از ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۸ مکاتبات بین «هیئت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی» و دفتر رییس جمهور خاتمی به شکایات ثبت‌شده توسط بهائیان پرداختند که از شغل خود اخراج شده بودند یا مجوز حرفه‌ای نظیر پروانه دامپزشکی به آنها داده نشده بود.

در این مکاتبات، در سال ۲۰۰۲، حسین مهرپور، رییس هیئت، اشاره می‌کند که سیاست حکومتی موجود تعیین کرده است که «تدین به یکی از ادیان رسمی» شرط دریافت مجوزهای حرفه‌ای نظیر پروانه دامپزشکی است. بنابراین، به گفته مهرپور، «دامپزشک بهائی متقاضی صدور پروانه برای امکان اشتغال به کار از گرفتن پروانه به لحاظ بهائی بودن محروم است». مهرپور توضیح داد که این ممنوعیت کار بهائیان به شکل مشابه به «هر گونه استخدام در هر یک از دستگاه‌های دولتی و شبه دولتی، حتی به صورت قراردادی و روزمره» نیز اعمال می‌شود.⁵⁹

تبعیض علیه بهائیان جلوتر هم می‌رود. سه زن بهائی به دیده‌بان حقوق بشر گفتند که کارفرماهای آنها در بخش خصوصی تحت فشار قرار گرفته بودند تا آنها را اخراج کنند. دیگران، خاطراتی از اخراج والدینشان از شغل خود در دهه‌های ابتدایی پس از انقلاب تعریف کردند.

مصاحبه‌شوندگان به دیده‌بان حقوق بشر گفتند که مقامات ایران همچنین مجوز کسب و کارهای خصوصی متعلق به بهائیان را مخصوصاً به بهانه «نمایش» دین خود، مثل رعایت تعطیلات بهائی، لغو یا تعلیق کرده‌اند. جامعه جهانی بهائی نام‌های از ۹ آوریل ۲۰۰۷ از پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فرماندهی انتظامی استان تهران – اداره نظارت بر اماکن عمومی، خطاب به فرماندهان پلیس در تهران منتشر کرده است که صراحتاً می‌گوید:

از فعالیت آنان در مشاغل با درآمد زائی بالا جلوگیری و صرفاً با صدور مجوز یا پروانه کسب در رسته‌های شغلی که بتوانند در حد متعارف امرار معاش نمایند موافقت گردد...

از صدور مجوز فعالیت برای افراد مذکور در رسته‌های شغلی حساس (فرهنگی، تبلیغاتی، اقتصادی، نظیر جراید و نشریات، جواهر و طلاسازی و ساعت و چایخانه‌داران، و گراورسازان، مؤسسات توریستی و اتومبیل کرایه، ناشران کتابفروشان، مسافرخانه‌داران، هتلداران، آموزشگاههای خیاطی، عکاسی و فیلمبرداری، گیم‌نت، رایانه، کافی‌نت) جلوگیری بعمل آورند...

در راستای اجرای احکام شرعی برای پیروان فرقه ضاله بهائیت جهت فعالیت در رسته‌های شغلی مشروط به طهارت (۱) – تالارهای پذیرائی ۲ – رستوران و سلف سرویس ۳ – اغذیه‌فروشان و مواد

⁵⁹ «گزارش حقوقی به رئیس جمهور درباره نحوه‌های امکان‌پذیر رعایت حقوق اجتماعی بهائیان»، خانه اسناد بهائی‌سنجی در ایران، ۱۹ ژانویه ۲۰۰۲، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/archive/legal-advice-president-possible-approaches-upholding-civil-rights-Bahais>

غذائی ۴ - چلوکباب و چلوخورشت ۵ - قهوه‌خانه ۶ - فروشندگان مواد پروتئینی و سوپر مارکت ۷ - بستنی و آبیوه و نوشابه ۸ - قنادی و شیرینی‌فروشی ۹ - کافی‌شاپ پروانه صادر نمیگردد^{6۰}.

دیگر نامه‌های دولتی نشان می‌دهند که به مقامات محلی در استان‌های مختلف دستور داده شده بود تا برای رفع نگرانی از تصمیم‌ساز شدن بهائیان در یک شغل یا حرفه، از اشتغال بهائیان در مشاغل با درآمد بالا یا داشتن کسب و کارهایی در نزدیکی همدیگر جلوگیری کنند.^{6۱}

یک زن بهائی به دیده‌بان حقوق بشر گفت که بعد از این که رییس صنف محلی به او گفت که بهائیان اجازه کار در کسب و کارهایی که با آب سر و کار داشته باشد را ندارند، مجوز آرایشگاه او در شهر قزوین تمدید نشد. سپس، پلیس مسئول اماکن عمومی مغازه او را تعطیل کرد.^{6۲}

در سال‌های اخیر، پس از این که مالکان در جریان تعطیلات بهائیان مغازه‌های خود را بستند، نیروهای پلیس محلی صدها کسب و کار کوچک در سراسر کشور را تعطیل کرده‌اند.^{6۳}

هرانا گزارش داد که در نوامبر ۲۰۱۶، پس از بسته بودن کسب و کارهای بهائیان برای گرامی‌داشت تعطیلات بهائیان در روزهای اول و دوم نوامبر در استان مازندران، مقامات حداقل ۹۴ کسب و کار محلی متعلق به بهائیان را پلمپ کردند.^{6۴} بر اساس صورتجلسه‌ای از «کمیسون فرق و مذاهب» استانداری مازندران در ۳۰ اکتبر ۲۰۱۶، مقامات تصمیم به تعطیل کردن کسب و کارهای محلی بهائیان گرفتند.^{6۵} بر اساس صورتجلسه «ادیان آسمانی مطابق با قانون اساسی کشور عزیزمان دارای حقوق می‌باشند... اما فرقه ضاله بهائیت هیچ گونه اصالتی نداشته بلکه دارای ریشه انگلیسی و صهیونیستی می‌باشد و برای این که افکار توده مردم را منحرف نمایند اقدام به

⁶⁰ «بررسی صلاحیت افراد گروهکی و فرق ضاله بهائیت»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۹ آوریل ۲۰۰۷، <https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/iran/9%20April%202007%20letter%20to%20county%20police%20forces%20about%20perverse%20Baha%27i%20sect%20ENG.pdf>.

⁶¹ «به: فرماندهی محترم انتظامی شهرستان رفسنجان- پاوا [پلیس اطلاعات و امنیت عمومی]»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۵ مارس ۲۰۰۹، <https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/iran/15%20March%202009%20letter%20from%20the%20Public%20Places%20Supervision%20Office%20of%20Kerman%20ENG.pdf>.

⁶² مصاحبه تلفنی دیده‌بان حقوق بشر با یک زن ۴۹ ساله بهائی، ۲۷ آوریل ۲۰۲۲.

⁶³ «دور تازه مهر و موم مغازه‌های بهائیان در ایران»، بی‌بی‌سی فارسی، ۱۵ نوامبر ۲۰۱۶، <https://www.bbc.com/persian/iran-37983545> (دسترسی فوریه ۲۰۲۴)، «پلمپ ۹۴ مغازه بهائیان در مازندران؛ هیچ کس پاسخ گو نیست»، ایران‌وایر، ۴ مارس ۲۰۱۷، <https://iranwire.com/fa/features/21004> (دسترسی ۶ فوریه ۲۰۲۴).

⁶⁴ «سکوت مراجع ذریع مازندران نسبت به پلمپ ۱۰۲ واحد صنفی شهروندان بهائی این استان»، هرانا، ۲۳ نوامبر ۲۰۱۶، <https://www.hra-2016.com> (دسترسی ۶ فوریه ۲۰۲۴).

⁶⁵ «صورتجلسه کمیسیون فرق و مذاهب استان مورخه ۹ آبان ۱۳۹۵ [۳۰ اکتبر ۲۰۱۶]»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، <https://iranBaha'ipersecution.bic.org/fa/archive/mswbhy-kmysywn-aqam-frq-w-mdhahb-shhrstan-sary-lyh-bhayyan> (دسترسی ۳۰ مه ۲۰۲۳).

کار تشکیلاتی و منسجم تیمی می نمایند که مهم ترین کار تشکیلاتی و روانی آنها در مبحث حقوق بشری می باشد»⁶⁶.

در ۱۰ ژوئن ۲۰۱۷، شعبه ۵ دیوان عدالت اداری به نفع بهائیان مالک کسب و کار حکم داد، و دستور به بازگشایی مغازه‌ها داد و به ماده ۲۸ قانون نظام صنفی ارجاع داد که می‌گوید کسب و کارهای کوچک تنها در صورت تعطیلی بیش از ۱۵ روز می‌تواند توسط مقامات مجازات شود.⁶⁷ با وجود حکم دیوان، تا فوریه ۲۰۲۰ چندین واحد همچنان اجازه بازگشایی پیدا نکرده بودند.⁶⁸

هرانا تعداد پرونده‌های گزارش شده دستور مقامات به تعطیلی کسب و کارهای متعلق به بهائیان را در سال‌های اخیر به این ترتیب ضبط کرده است:

سال	مارس ۲۰۲۱- مارس ۲۰۲۲	مارس ۲۰۲۰- مارس ۲۰۲۱	۲۰۲۱-۲۰۲۰	۲۰۲۰-۲۰۱۹	۲۰۱۹-۲۰۱۸
تعداد پرونده‌ها	۹	۸ (یک مورد برای بیش از یک سال بسته بوده است)	۵۷ (۴۶ مورد بین ۳ تا ۸ سال بسته بوده‌اند)	۳۳	۳۵۴ (۹۶ مورد برای بیش از یک سال بسته بوده‌اند)

زمین‌خواری، مصادره، و تخریب منازل بهائیان

در طول چهار دهه گذشته مقامات ایران چندین قانون و سیاست را برای مصادره حداقل صدها منزل متعلق به بهائیان را به کار بسته‌اند. در سال ۲۰۰۶، گزارشگر ویژه سازمان ملل درباره مسکن مکفی گزارش داد که از سال ۱۹۸۰، مقامات ایران حدود ۶۴۰ منزل متعلق به بهائیان را مصادره کرده‌اند.⁶⁹

در سال‌های اخیر، مقامات از اصل ۴۹ قانون اساسی، پایه قانونی اصلی برای مصادره زمین‌های شهروندان، برای تصاحب مالکیت زمین، محل کسب و کار، و سکونتگاه بهائیان استفاده کرده‌اند. این اصل به حکومت اجازه می‌دهد

⁶⁶ همان.

⁶⁷ «شکایت گروهی از بهائیان به پلمب محل‌های کسبشان در عباس‌آباد»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۰ ژوئن ۲۰۱۷، <https://iranBahaipersecution.bic.org/fa/archive/shkayt-grwhy-az-bhayyan-bh-plmb-mhlhay-ksbshan-dr-basabad>؛ قانون نظام صنفی کشور، ماده ۲۸، ۱۴ مارس ۲۰۰۴، <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/94011>.

⁶⁸ «پس از ۳ سال؛ تداوم پلمب محل کسب ۱۹ شهروند بهائی در ساری»، هرانا، ۲ فوریه ۲۰۲۰، <https://www.hra-news.org/2020/hranews/a-23667/> (دسترسی ۶ فوریه ۲۰۲۴).

⁶⁹ گزارش گزارشگر ویژه مسکن مکفی به عنوان مؤلفه استاندارد مناسب زندگی، میلیون کوثری: ضمیمه، <https://digitallibrary.un.org/record/571972?ln=en>.

تا ثروت ناشی از «ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، ... [و] دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع» را مصادره کند.⁷⁰

این ناشی از دستور آیت‌الله خمینی در سال ۱۹۷۹ برای مصادره فوری «اموال منقول و غیرمنقول سلسله پهلوی و شاخه‌ها و عمال و مربوطین... به نفع مستمندان»⁷¹ و قانون ۱۹۸۴ است که برای پیاده کردن این اصل قانون اساسی تصویب شد.⁷²

در سال ۱۹۸۹ آیت‌الله خامنه‌ای سه نماینده منصوب کرد تا بر پیاده سازی این دستور نظارت کنند، و در عمل چیزی را بنیان گذاشت که اکنون به نام «ستاد اجرایی فرمان امام» شناخته می‌شود.⁷³

در سال ۲۰۰۱، آیت‌الله هاشمی شاهرودی، رییس وقت قوه قضاییه، رهنمودهای بیشتری برای پیاده سازی اصل ۴۹ نوشت و به شعبه‌های مشخصی از دادگاه انقلاب برای این پرونده‌ها صلاحیت داد.⁷⁴ امروز، ستاد اجرایی فرمان امام، تحت نظارت دفتر رهبری، به یک شرکت تجاری حکومتی با سهم زیادی در سرمایه‌های عمده اقتصادی در کشور تبدیل شده است.⁷⁵

در چند سال گذشته، جامعه جهانی بهائی و وکلای حقوق بشری داخل ایران از چندین پرونده اختلاف و مصادره زمین، به ویژه در مناطق روستایی، مرتبط با جامعه بهائی خبر داده‌اند. آنها مرتباً درباره روند رو به رشد مصادره اموال بهائیان به دست ستاد اجرایی فرمان امام هشدار داده‌اند.⁷⁶

⁷⁰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۹۸۹)، اصل ۴۹، https://www.constituteproject.org/constitution/Iran_1989.pdf?lang=en، «مصادره اموال ۶ بهائی»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۰ مارس ۱۹۸۵، <https://iranBahaipersecution.bic.org/fa/archive/msadrh-amwal-6-bhayy>.

⁷¹ «فرمان مصادره اموال سلسله پهلوی و وابستگان به آنها»، ۲۸ فوریه ۱۹۷۹، وبسایت آیت‌الله خمینی، http://www.imam-khomeini.ir/fa/C207_42130/_%D9%81%D8%B1%D9%85%D8%A7%D9%86_%D9%85%D8%B5%D8%A7%D8%AF%D8%B1%DB%80_%D8%A7%D9%85%D9%88%D8%A7%D9%84_%D8%B3%D9%84%D8%B3%D9%84%DB%80_%D9%BE%D9%87%D9%84%D9%88%DB%8C_%D9%88_%D9%88%D8%A7%D8%A8%D8%B3%D8%AA%DA%AF%D8%A7%D9%86_%D8%A8%D9%87_%D8%A2%D9%86%D9%87%D8%A7.

⁷² قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ۸ اوت ۱۹۸۴، <https://qavanin.ir/Law/PrintText/111677>.

⁷³ دادگاه اصل ۴۹ قانون اساسی، وبسایت آیت‌الله خمینی، ۱۹ ماه مه ۱۹۸۹، http://www.imam-khomeini.ir/fa/c78_123224/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8/%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%85_%D8%AE%D9%85%DB%8C%D9%86%DB%8C_%D8%B3_%D9%88_%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C_%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8_%D8%A7%D8%B3%D9%84%D8%A7%D9%85%DB%8C/%D8%AF%D8%A7%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%87_%D8%A7%D8%B5%D9%84_49_%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86_%D8%A7%D8%B3%D8%A7%D8%B3%DB%8C (۳۰ ماه مه ۲۰۲۳).

⁷⁴ اصلاحیه آئین نامه نحوه رسیدگی به پرونده های موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی (۲۰۰۱)، <https://qavanin.ir/Law/TreeText/119436>.

⁷⁵ استیو استکلو، بابک دهقان‌پیشه، و یگانه تربتی، «Exclusive: Reuters investigates the business empire of Iran's Supreme Leader»، رویترز، ۱۱ نوامبر ۲۰۱۳، <https://www.reuters.com/article/us-iran-setad-news/exclusive-reuters-investigates-business-empire-of-irans-supreme-leader-idUSBRE9AAoCY20131111> (دسترسی ۱۹ اوت ۲۰۲۲).

⁷⁶ «طرح رهبران ایران برای ثروت اندوزی با تصرف اموال بهائیان»، جامعه جهانی بهائی، ۱۶ فوریه ۲۰۲۲، <https://www.bic.org/news/exposed-iranian-leaderships-plan-enrich-itself-seizing-Bahai-properties>.

پرونده روستای ایول در استان مازندران

در روز ۴ نوامبر ۲۰۱۹، دادگاه ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی مازندران حکم داد که ستاد اجرایی فرمان امام می‌تواند زمین‌های متعلق به خانواده‌های بهائی در روستای ایول را مصادره کند تا «با فروش اراضی به اهالی کم زمین روستای ایول نسبت به احداث مرکز فرهنگی جهت تبلیغ مهدویت اقدام و باقیمانده وجه حاصل از فروش برای امورات فرهنگی و توسعه و عمران و آبادانی و روستا هزینه گردد».

این اموال، حدود ۵۰ خانه، در ابتدا به خانواده‌های بهائی تعلق داشتند اما در سال ۲۰۱۰ به آتش کشیده و تخریب شدند. 77 خانواده‌های بهائی به مقامات محلی درباره حملات احتمالی به منازلشان هشدار داده بودند اما درخواست‌های کمک آنان بر اساس خبرها نادیده گرفته شد. سپس آنها در پی حملات در سیستم قضایی دست به شکایت زدند، اما کسی برای آسیب وارده به اموالشان بازخواست نشد. 78

به گفته جامعه جهانی بهائی، در زمان حکم سال ۲۰۱۹، اکثریت این خانه‌ها خالی بودند، زیرا طی دهه‌های قبلی خانواده‌ها از روستا بیرون رانده شده بودند. 79

در حکمی که به ستاد اجرایی فرمان امام اجازه مصادره اموال بهائیان را می‌داد، دادگاه ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی مبنای حکم خود را بدین ترتیب توضیح داد:

«فرقه ضاله بهائیت محکوم به کفر و نجاست هستند و اموال آنها هیچ گونه مشروعیتی نداشته و بر مومنین واجب است که با حيله و فساد گری این فرقه گمراه مقابله و از انحراف و پیوستن دیگران به آنان جلو گیری و هر گونه ارتباط با آنان را حرام دانسته اند... اینک بعضی از افراد آئین ضاله که از سر کردگان آنها میباشند هم اکنون در خارج از کشور حضور داشته، برای مقابله با نظام با گروههای معاند همکاری دارند. دادگاه حکم به عدم مشروعیت اموال بجا مانده از فرقه ضاله بهائیت در روستای ایول بخش چهار دانگه را صادر و اعلام می نماید». 80

77 «تخریب خانه های بهائیان در یک روستای مازندران»، بی‌بی‌سی فارسی، ۲۹ ژوئن ۲۰۱۰، https://www.bbc.com/persian/iran/2010/06/100629_uo4_Baha'is_homes، «تخریب گسترده منازل بهائیان در ایران»، ویدیوی یوتیوب، هرانا، ۲۶ ژوئن ۲۰۱۰، <https://www.youtube.com/watch?v=TxFgxuOHVRE> (۷ فوریه ۲۰۲۴).

78 همان.

79 تخریب خانه‌های بهائیان به منظور راندن آنها از یک روستا در ایران»، جامعه جهانی بهائی، ۲۹ ژوئن ۲۰۱۰، <https://news.persian-baha'i.org/story/220> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

80 «رای دادگاه ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی مازندران درباره اموال بهائیان روستای ایول»، خانه اسناد بهائیت‌ستیزی در ایران، ۴ نوامبر ۲۰۱۹، <https://iranBahaipersecution.bic.org/fa/archive/ray-dadgah-wyzhh-asl-49-qanwn-asasy-mazndran-drbarh-amwal-bhayyan-rwstay-aywl>

در روز ۱۳ اکتبر ۲۰۲۰، دادگاه تجدیدنظر مازندران این مصادره را مورد تأیید قرار داد.⁸¹ به گفته وکیل خانواده‌های بهائی که اموالشان مصادره شده بود، آخرین تلاش آنها برای تجدید نظر در ۲۱ اکتبر ۲۰۲۱ رد شد.⁸²

پرونده زمین‌های کشاورزی در روستای کتا در استان کهگیلویه و بویراحمد

در ۵ دسامبر ۲۰۲۱ در اعلامیه‌ای عمومی، جامعه جهانی بهائی درباره تبلیغ منتشر شده توسط ستاد اجرایی فرمان امام در یک وبسایت حراج در اکتبر پیشین هشدار داد. این تبلیغ به حراج ۱۳ قطعه زمین مربوط می‌شد. این زمین سال‌ها پیش از خانواده‌های بهائی مصادره شده بود.⁸³ جامعه جهانی بهائی تخمین می‌زد که هر زمین به قیمتی حدود ۱۵ درصد ارزش بازار در معرض فروش قرار گرفته بود. مالکان بهائی اصلی از مشارکت در حراج برای بازخرید اموال خود باز داشته شده بودند.

در ۱۱ اکتبر ۲۰۰۰، در نامه‌ای مکتوب شده به دست رییس ستاد اجرایی فرمان امام در استان فارس خطاب به رییس قوه قضاییه استان کهگیلویه و بویراحمد، رییس ستاد اجرایی از قوه قضاییه خواسته بود تا مصادره و انتقال این اموال را تسهیل کند، که در آن زمان هنوز در دست بهائیان بود. رییس ستاد اجرایی به یک حکم دادگاه از ۱۸ آوریل ۱۹۹۴ ارجاع می‌داد که حکم به انتقال این اموال داده بود.⁸⁴ چهار سند دادگاه منتشره ۲۰۰۲، ۲۰۰۷، ۲۰۰۸، و ۲۰۱۶ نشان می‌دهد که این زمین‌ها در نهایت، پس از آن که مالکان بهائی به گفته این سندها از روستا «فرار» کردند، بر اساس اصل ۴۹ قانون اساسی مصادره شدند.⁸⁵ در حکمی صادره از دادگاه ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی مازندران، که تحت بررسی دیده‌بان حقوق بشر قرار گرفت، دادگاه فعالیت‌های تبلیغی مالکان اصلی برای دین بهائی داخل و خارج کشور را به عنوان مبنای صدور حکم به سود مصادره اموالشان به دست ستاد اجرایی فرمان امام ذکر می‌کند.⁸⁶

⁸¹ «تصمیم نهائی دادگاه تجدیدنظر مازندران و حکم به مصادره اموال بهائیان روستای ایول»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۳ اکتبر ۲۰۲۰، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/fa/archive/tsmym-nhayy-dadgah-tjdydnzr-mazndran-w-hkm-bh-msadrh-amwal-2020-bhayyan-rwstay-aywl>.

⁸² «رد درخواست اعاده دادرسی در پرونده مصادره املاک بهائیان روستای ایول»، هرانا، ۲۱ اکتبر ۲۰۲۱، <https://www.hra-2021-aktr-21-ayul-2021-hayyan-rwstay-aywl-news.org/2021/hranews/a-32182/>.

⁸³ «تصرف مزارع آبی بهائیان در بحبوحه بحران آب در ایران»، جامعه جهانی بهائی، ۵ دسامبر ۲۰۲۱، <https://www.bic.org/news/seizures-Bahai-2021-5-december-2021-irrigated-farms-midst-iranian-water-crisis>.

⁸⁴ «مصادره اموال بهائیان روستای کتا»، آسو، ۶ آوریل ۲۰۱۷، <https://www.aasoo.org/fa/documents/60>؛ «مصادره اموال بهائیان روستای کتا»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۷ اکتبر ۲۰۰۰، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/fa/archive/msadrh-amwal-bhayyan-rwstay-cta>.

⁸⁵ «تأیید حکم مصادره زمین‌های متعلق به بهائیان کتا»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۲ ژوئن ۲۰۱۶، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/fa/archive/tayyd-hkm-msadrh-zmynhay-mltq-bh-bhayyan-cta>؛ «تأیید حکم مصادره اموال بهائیان کتا»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۵ اکتبر ۲۰۰۸، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/archive/confirmation-order-confiscate-2008-5-aktr-5-ayul-2008-confirmation-order-confiscate-lands-belonging-Bahais-kata>؛ «تأیید حکم مصادره زمین‌های متعلق به بهائیان کتا»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۲ ژوئن ۲۰۱۶، <https://iranBahaiPersecution.bic.org/archive/confirmation-order-confiscate-lands-belonging-Bahais-kata>؛ «حکم مصادره اموال بهائیان روستای کتا»، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۱۲ ماه مه ۲۰۰۲، <https://iranbahaiPersecution.bic.org/archive/court-order-confiscate-properties-belonging-bahais-kata>.

⁸⁶ نسخه حکم در پرونده در دیده‌بان حقوق بشر.

بهائیان در سمنان

در روز ۲۲ ماه اوت ۲۰۲۲، سعید دهقان، وکیل، در توییتی نوشت که شعبه ۱ دادگاه انقلاب سمنان حکم به مصادره چندین مورد از اموال بهائیان در استان و انتقال به ستاد اجرایی فرمان امام داده است. به گفته دادگاه، مقامات شواهد مجرمانه «در منزل جمال الدین خانجانی، از مقامات سازمان غیرقانونی بهائیت» کشف کرده بودند. خانجانی یکی از هفت عضو گروه سابق یاران، گروه هماهنگی موقتی و محلی برای بهائیان، بود که ۱۰ سال را در زندان سپری کرده بود. به گفته دهقان، مقامات یک صفحه کاغذ حاوی چند آدرس و نام افراد و کسب و کارها در خانه خانجانی پیدا کرده بودند که پایه مصادره اموال شد.

شعبه ۵۴ دادگاه تجدیدنظر مستقر در دادگاه انقلاب تهران، تحت ریاست حسن بابایی و بهزاد ابراهیمی، حکم دادگاه‌های انقلاب سمنان را تأیید کرد. بنا بر اسناد رؤیت شده توسط دیده‌بان حقوق بشر، دادگاه‌های انقلاب در سمنان تشخیص داده بودند که اموال فهرست‌شده، با وجود داشتن مالکین خصوصی می‌توانند طبق اصل ۴۹ قانون اساسی مصادره شوند زیرا متعلق به افرادی هستند که «عضو یا فعال تشکیلات فراماسونری یا در ارتباط با سازمان‌های جاسوسی بین‌المللی هستند».⁸⁷

بهائیان در روشنگوه

در روز ۲ ماه اوت ۲۰۲۲، هرانا و جامعه جهانی بهائی خیر از مصادره ۲۰ هکتار زمین کشاورزی و تخریب شش خانه در روستای روشنگوه در استان مازندران دادند.⁸⁸ مقامات ادعا کردند که بهائیان به زمین‌های تعیین شده به عنوان اراضی ملی تعدی کرده بودند، با این که بهائیان سند مالکیت زمین‌هایی را در دست داشتند که بعضی خانواده‌ها برای بیش از یک قرن در آنها کشاورزی کرده بودند. مقامات منازل همسایه‌های مجاور را مصون گذاشتند و تنها خانه‌های بهائیان را تخریب کردند.

محدودیت‌های حقوق مدنی و تدفین آبرومندانه

بهائیان با تبعیض قابل توجهی در موارد احوال شخصیه و شناسایی حقوقی روبه‌رو هستند. در طی ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی و محمد خاتمی، سال‌های ۱۹۸۹ تا ۲۰۰۵، مقامات به تدریج به بهائیان بعضی از حقوق مدنی پایه‌ای نظیر حق ثبت ازدواج و کسب گذرنامه را اعطا کردند. اما بهائیان همچنان با تبعیض و موانع بسیاری در موارد احوال شخصیه و حقوق مدنی روبه‌رو هستند.

دادگاه‌های ایران از اعطای ارث به بهائیان خودداری کرده‌اند. دو سند دادگاه منتشره در ۲ ژوئن ۲۰۰۰ و ۴ ژوئیه ۲۰۰۷ نشان می‌دهند که دادگاه‌ها از صدور حکم ارث برای بهائیان سر باز می‌زنند زیرا آنها اقلیت دینی

⁸⁷ اسناد دادگاه رؤیت‌شده توسط دیده‌بان حقوق بشر در ۲۰ ژوئن ۲۰۲۳، و موجود در پرونده.

⁸⁸ «بازداشت یک شهروند بهائی در جریان مصادره زمین و تخریب منازل در روشنگوه»، هرانا، ۵ نوامبر ۲۰۲۱، <https://www.hra-news.org/2022/hranews/a-36275/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴)؛ «مصادره زمین و تخریب منازل شهروندان بهائی در روستای روشنگوه ساری»، هرانا، ۵ نوامبر ۲۰۲۱، <https://www.hra-news.org/2022/hranews/a-36269/> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴)؛ گزارش خبری، جامعه جهانی بهائی، «Update: 200 Iranian government agents destroy Baha'i homes and confiscate 20 hectares of land»، ۲ اوت ۲۰۲۲، <https://www.bic.org/NEWS/UPDATE-200-IRANIAN-GOVERNMENT-AGENTS-DESTROY-BAHAI-HOMES-AND-CONFISCATE-20-HECTARES-LAND> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

رسمی نیستند. 89 حکم ۲۰۰۷ درخواست صدور گواهی حصر وراثت را با این استدلال رد کرد که «صدور گواهی حصر وراثت برای افراد بهائی نوعی رسمیت بخشیدن به بهائیت محسوب میگردد و این امر بر خلاف قانون اساسی و قوانین موضوعه و نظم عمومی است». 90

بهییمان برای دریافت اسناد هویتی اولیه نیز با مشکل روبه‌رو بوده‌اند. در سال ۲۰۲۰ فرم تقاضای دریافت کارت ملی، سندی حیاتی برای انجام فعالیت‌های ساده در ایران، برای مدتی بهائیان را محروم کرد. این فرم از متقاضیان کارت می‌خواست تا یکی از ادیان رسمی را انتخاب کنند. اما طبق گزارش‌ها این الزام به طور کامل پیاده نشده است. 91

در سال ۲۰۲۳ مقامات سیستم ثبت دیجیتالی جدیدی برای ازدواج‌ها راه‌اندازی کردند، که بهائیان را از حق ثبت ازدواج خود منع کرده است. این سیستم آنلاین زوج‌ها را ملزم می‌کند گرایش مذهبی خود را اعلام کنند، و صرفاً چهار دین رسمی را در میان گزینه‌ها ارائه می‌کند و گزینه‌ای برای انتخاب «بهائی» یا «دیگر» ندارد. نتیجه این حرکت این است که بهائیان از ثبت ازدواج خود محروم هستند، که ثبت تولدها، طلاق‌ها، و ارث را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

به گفته عفو بین‌الملل، پس از انقلاب ۱۹۷۹ مقامات ایران دست به هتک حرمت و در بعضی موارد تخریب قبرستان‌های بهائیان در سراسر کشور زدند. 92 تا این لحظه، بهائیان گزارش می‌دهند که مقامات محلی در مراسم تدفین دخالت می‌کنند و به بهائیان اجازه نمی‌دهند عزیزانشان را در قبرستان‌های تاریخی بهائیان دفن کنند. سخنگوی جامعه جهانی بهائی گفت که در یکی از آخرین موارد، در آوریل ۲۰۲۱، مقامات تلاش کردند مانع دفن درگذشتگان بهائی در تهران در مکانی شوند که پیش از آن در قبرستان خاوران تهران به بهائیان اختصاص داده شده بود. 93 طبق گزارش‌ها مقامات تحت فشارهای داخلی و خارجی به شکل موقت از تصمیم خود صرف نظر کردند اما در ماه‌های اخیر دوباره فشارها بر جامعه بهائی برای دفن عزیزانشان در مکانی دیگر را افزایش داده‌اند

89 «گواهی انحصار وراثت عباس منصور اردستانی فاقد مشروعیت قانونی و شرعی است»، خانه اسناد بهائی‌سنجی در ایران، ۹ ژوئن ۲۰۰۲، <https://iranBahaipersecution.bic.org/fa/archive/gwahy-anhsar-wratht-bas-mnswr-ardstany-faqd-mshrwyt-qanwny-w-shry-.ast>

90 «عدم صدور گواهی حصر وراثت»، خانه اسناد بهائی‌سنجی در ایران، ۴ ژوئیه ۲۰۰۷، <https://iranBahaipersecution.bic.org/fa/archive/dm-۰۲۰۰۷-ژوئیه۴>، <https://www.dw.com/en/iran-id-card-rule-۰۲۰۲۰-ژانویه۲۵>، <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/iran-stop-destruction-of-mass-grave-site-and-allow-dignified-burials-of-persecuted-Bahais-2/>

91 «ID card law in Iran highlights plight of Baha'is»، دویچه وله، ۲۵ ژانویه ۲۰۲۰، <https://www.dw.com/en/iran-id-card-rule-۰۲۰۲۰-ژانویه۲۵>، <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/iran-stop-destruction-of-mass-grave-site-and-allow-dignified-burials-of-persecuted-Bahais-2/>

92 گزارش خبری، عفو بین‌الملل، «Iran: Stop destruction of mass grave site and allow dignified burials of persecuted Baha'is»، آوریل ۲۰۲۱، <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/iran-stop-destruction-of-mass-grave-site-and-allow-dignified-burials-of-persecuted-Bahais-2/>

93 «تحولات جدید گورستان خاوران در گفتگو با دین علانی»، دویچه وله فارسی، ۸ ژوئن ۲۰۲۲، <https://www.dw.com/fa-۰۲۰۲۲-ژوئن۸>، <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/iran-stop-destruction-of-mass-grave-site-and-allow-dignified-burials-of-persecuted-Bahais-2/>، <https://www.dw.com/en/iran-id-card-rule-۰۲۰۲۰-ژانویه۲۵>، <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/04/iran-stop-destruction-of-mass-grave-site-and-allow-dignified-burials-of-persecuted-Bahais-2/>

– در مکانی که تصور می‌رود محل گور دسته‌جمعی هزاران فرد کشته‌شده در جریان اعدام دسته‌جمعی زندانیان سیاسی و عقیدتی در تابستان ۱۹۸۸ باشد. در ۲۹ آوریل ۲۰۲۳ رادیو فردا خبر داد که مقامات حداقل سه بهائی را بدون اطلاع خانواده یا رعایت مراسم آیینی در این محوطه دفن کرده‌اند.⁹⁴ جامعه جهانی بهائی گزارش داده است که پس از آن، تا پایان نوامبر ۲۰۲۳ این عدد به ده‌ها مورد دفن اجباری در محوطه گور دسته‌جمعی خاوران رسیده است.⁹⁵

⁹⁴ «دفن «مخفیانه» دو بهائی دیگر در گورستان خاوران توسط وزارت اطلاعات»، رادیو فردا، ۲۹ آوریل ۲۰۲۳، <https://www.radiofarda.com/a/32384949.html> (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

⁹⁵ گزارش خبری، جامعه جهانی بهائی، «مقامات ایران بهائیان را از خاکسپاری شایسته و با احترام باز میدارند»، ۲۲ آوریل ۲۰۲۱، https://www.bic.org/sites/default/files/pdf/iran/tehran_cemetery_-_farsi-2.pdf (دسترسی ۸ فوریه ۲۰۲۴).

۱۱۱. تأثیر تبعیض قانونی مذهبی بر بهائی‌ها

تبعیض قانونی‌شده در قانون اساسی ایران

پس از انقلاب، قانون اساسی ایران اسلام را به عنوان دین رسمی و شیعه را به عنوان مذهب رسمی کشور تعیین کرد. قانون اساسی به بعضی دیگر از مکاتب اسلامی حفاظت تقریباً کامل قانون را اعطا کرد و اقلیت‌های دینی مشخصی را به رسمیت شناخت. 96 بر اساس اصل ۱۳ قانون اساسی، «ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصی و تعلیمات دینی بر طبق آیین خود عمل می‌کنند [تأکید اضافه شده است]».

اقلیت‌های دینی شناسایی نشده در قانون اساسی، از جمله بهائیان، از این حفاظت محدود قانون اساسی برخوردار نیستند، و با تبعیض بیشتری در قوانین کیفری و مدنی روبه‌رو هستند.

بهائیان، مانند دیگر اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته نشده، از داشتن هر گونه نهاد دینی رسمی در کشور محروم هستند، امکان برگزاری آزادانه مراسم عبادی ندارند، و از انجام اقدامات دیگر به عنوان اعمال دینی خودشان باز داشته می‌شوند. 97 در حالی که اکثر موقعیت‌های منتخب و غیرمنتخب در نظام سیاسی ایران تنها به روی مسلمانان باز هستند، چند موقعیت محدود (مثل نماینده پارلمان) به شکل سهمیه به اقلیت‌های دینی رسمی اختصاص داده شده است. اعضای اقلیت‌های دینی غیررسمی، از جمله بهائیان، از اشتغال در هر گونه موقعیت دولتی یا بخش دولتی ممنوع هستند.

تبعیض ریشه‌دار در قوانین حقوقی ایران

ایران تبعیض علیه اقلیت‌های دینی را در نظام حقوقی‌اش تصریح می‌کند. برای مثال، مجازات‌های قانون کیفری برای اقلیت‌های دینی (هم رسمی و هم غیررسمی) با مجازات اکثریت مسلمان برای جرایم مشخصی متفاوت است. قانون کیفری ایران می‌گوید که غیرمسلمانان برای جرایم زنا، همجنس‌گرایی، و قتل عمد با مجازات‌های شدیدتری از مسلمانان روبه‌رو خواهند بود. برای زنا و تفخیز (قرار دادن آلت جنسی مرد بین ران‌ها یا نشمینگاه مرد دیگر) بر اساس قانون کیفری ایران یک مرد غیرمسلمان به اعدام محکوم خواهد شد اما مرد مسلمان با ضربات شلاق مجازات خواهد شد. 98

96 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۹۷۹، اصلاح‌شده ۱۹۸۹)، اصل ۱۲

https://www.constituteproject.org/constitution/Iran_1989.pdf?lang=en.

97 دیگر اقلیت‌های دینی غیررسمی، مشخصاً دیگر جوامع مسلمان، در اقامه ادیان خود با محدودیت روبه‌رو هستند. ر.ک. لویس ویتچگه، «Iran's Gonabadi»

<https://www.aljazeera.com/features/2018/2/27/irans-gonabadi-۲۰۱۸-۲۷> فوریه ۲۷ «Dervishes: A 'long history' of persecution» (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴). مسیحیانی که به اسلام گرویده‌اند نیز نه تنها از حقوق دینی خود محروم می‌شوند، بلکه بر اساس قوانین مبهم امنیت ملی تحت پیگرد قرار می‌گیرند. ر.ک. «Seven Iranian Christians sentenced to total of 32 years in prison»، ماده ۱۸، ۷ ژوئن ۲۰۲۲، rticleighteen.com/news/11152/ (دسترسی ۷ فوریه ۲۰۲۴).

98 قانون مجازات اسلامی، مواد ۲۳۵-۲۳۶، و ماده ۸۲، <https://www.refworld.org/docid/518a19404.html>.

علاوه بر این، غیرمسلمانان در ایران، از جمله بهائیان، وقتی خود یا اعضای خانواده‌شان قربانی یک جرم بوده باشند، امکان دسترسی به بعضی از جبران خسارات قانونی را ندارند.⁹⁹

اعضای جامعه بهائی همچنین در موارد احوال شخصیه با تبعیض روبه‌رو هستند. در مارس ۲۰۲۲، گزارشگر ویژه سازمان ملل برای آزادی دینی در گزارشی نوشت که عضویت در دین بهائی می‌تواند به «از دست دادن حضانت فرزندان در پرونده‌های طلاق، عدم شناسایی از دواج، و نادیده گرفتن وصیت‌نامه یا قوانین ارث بهائیان در موارد اختلاف بر سر زمین» منجر شود.¹⁰⁰ بنا به اسناد دولتی منتشر شده توسط جامعه جهانی بهائی، در پی شکایات متعدد انجام‌شده به دولت رییس جمهور محمد خاتمی، مشاور وزیر و مدیرکل سیاسی وقت وزارت کشور، در روز ۲۱ فوریه ۲۰۰۰ به دفاتر استانداری اطلاع داد که ثبت «ازدواج زوجین اعم از فرق غیراسلامی و ادیان غیررسمی بدون قید مذهب آنان» بلامانع است.¹⁰¹ دو مصاحبه‌شونده توضیح دادند که با وجود این، ازدواج‌های بهائیان با ثبت اظهارنامه‌های دو طرف (و نه ثبت دولتی) ثبت می‌شوند.

⁹⁹ «قاتلین یک فرد بهائی با قرار وثیقه آزاد شدند»، جامعه جهانی بهائی، ۱۳ ژوئن ۲۰۱۷، <https://www.bic.org/news/murderers-Baha'i-released-۲۰۱۷>

bail. بر اساس شرع اسلام، خانواده یا بستگان قربانی قتل می‌توانند تقاضای غرامت مالی (دیبه) یا خون‌بها کنند تا قاتل را عفو کنند، یا خواهان اجرای مجازات قصاص شوند. در پرونده‌های قتل عمد، مجازات قصاص، حکم اعدام است. بر اساس مقررات قانون کیفری ایران، قصاص در صورت قتل یک مسلمان یا عضو یکی از دیان رسمی به دست یکی از اعضای همان دین مجاز است. اگر یک مسلمان دست به قتل عمد یک غیرمسلمان بزند، قصاص اجرا نخواهد شد. دیدبان حقوق بشر با مجازات اعدام در تمامی شرایط مخالف است زیرا در ذات خود بی‌رحمانه و غیرقابل بازگشت است.

¹⁰⁰ ر.ک. ضمیمه، «تجربه افراد متعلق به جامعه اقلیت بهائی در شرایط ناامنی فزاینده، حق افراد متعلق به اقلیت‌های دینی یا آیینی در وضعیت تعارض یا ناامنی – گزارش گزارشگر ویژه درباره آزادی‌های دینی یا آیینی». - <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4944-rights-persons-belonging-religious-or-belief-minorities>, A/HRC/49/44

¹⁰¹ «وظیفه دشوار نظارت بر اجرای قانون اساسی، بخش هفتم، اقلیت‌ها»، صص ۶۰۸-۶۰۹، خانه اسناد بهائی‌ستیزی در ایران، ۲۱ فوریه ۲۰۰۰ https://iranBahaipersecution.bic.org/sites/default/files/PDF/English/oo1861E_o.pdf.

۱۷. تحلیل حقوقی

حقوق بشر و حفاظت از حقوق اقلیت‌ها

به عنوان یکی از طرف‌های میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ایران موظف است از حق آزادی اندیشه، باور، و دین همگان حفاظت کند. بر اساس ماده ۱۸ میثاق:

این حق شامل آزادی داشتن یا قبول یک مذهب یا معتقدات به انتخاب خود، همچنین آزادی ابراز مذهب یا معتقدات خود، خواه بطور فردی یا جماعت خواه بطور علنی یا در خفا در عبادات و اجرای آداب و اعمال و تعلیمات مذهبی می‌باشد.¹⁰²

نظریه عمومی کمیته حقوق بشر درباره ماده ۱۸ میثاق می‌گوید:

مفهوم عبادت شامل انجام مراسم و فرایضی که ابراز صریح باورها هستند، و همچنین اعمال گوناگونی مثل ساختن عبادتگاه، استفاده از اشیا و اشکال آیینی، نمایش نمادها، و گرامی‌داشت روزهای مقدس و فراغت می‌شود که بخشی جدایی‌ناپذیر این اقدامات هستند... علاوه بر این، انجام فرایض و آموزش دین یا باورها شامل اقدامات جدایی‌ناپذیر رفتارهای معمول گروه‌های دینی، نظیر آزادی انتخاب رهبران دینی، روحانیون و معلمان، آزادی تأسیس مدارس دینی، و آزادی تهیه و توزیع متن‌ها و نشریات دینی می‌شود.¹⁰³

بر اساس حقوق بین‌الملل، کشورها متعهد هستند که نه تنها از اقلیت‌های قومی، فرهنگی، و دینی حفاظت کنند، که هویت آنها را نیز مورد محافظت قرار دهند تا تضمین کنند که تبعیضی علیه آنها در بهر‌مندی از حقوقشان وجود نداشته باشد و مشارکت معنادارشان در امور عمومی را ضمانت کنند.¹⁰⁴

در کنار اسناد دیگر، این تعهدات در بندهای منع تبعیض میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی ذکر شده‌اند. ماده ۲۷ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی می‌گوید:

¹⁰² میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)، ماده ۱۸. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>

¹⁰³ کمیته حقوق بشر، نظریه عمومی ۲۲، ماده ۱۸ (جلسه چهل و هشتم، ۱۹۹۳). Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies, HRI/GEN/1/Rev.1 at 35 (۱۹۹۴).

¹⁰⁴ Minority Rights: International Standards and Guidance for Implementation, OHCHR (۲۰۱۰). https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/MinorityRights_en.pdf

در کشورهایی که اقلیت‌های نژادی، مذهبی یا زبانی وجود دارند، افراد متعلق به این اقلیت‌ها را نباید از حق تشکیل اجتماع با سایر اعضای گروه خود، بهره‌مندی از فرهنگ و ابراز و انجام فرایض دینی و کاربرد زبان خودشان محروم نمود.¹⁰⁵

این حقوق در بیانیه حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی سازمان ملل در سال ۱۹۹۲ بیش از پیش شرح داده شده‌اند.¹⁰⁶

ایران عضو هر دو میثاق است. با وجود این، آشکار است که مقامات ایران از تعهدات خود برای حفاظت از حقوق بهائیان، از جمله حق آزادی دین، تحصیل، اشتغال، آزادی از دستگیری خودسرانه، و محاکمه منصفانه تصریح‌شده در میثاق‌ها سر باز زده‌اند، اما آنها با راه‌اندازی کمیته بی‌وقفه تحت رهبری بالاترین سطوح دولت برای «مهار» و «مسدود کردن ترقی» بهائیان به عنوان یک اقلیت دینی از این هم پیشتر رفته‌اند.

دولت‌ها و نهادهای سازمان ملل باید برای توقف نقض‌ها علیه بهائیان، و حفاظت از حقوق آنها و دیگر اقلیت‌های دینی به مقامات ایران فشار بیاورند. اما اثر اثبات‌شده نقض‌های مداوم علیه جامعه بهائی، نقض شدید حقوق بنیادین است و شاید به حد جنایتی بین‌المللی برسد.

جنایت علیه بشریت آزار و اذیت

اساسنامه ۱۹۹۸ رم دیوان کیفری بین‌المللی، که از سال ۲۰۰۲ اجرایی شد، یازده جنایت را مشخص می‌کند که در صورت ارتکاب «به عنوان بخشی از حمله‌ای گسترده یا نظام‌مند علیه گروهی غیرنظامی، با اطلاع از حمله» می‌توانند جنایت علیه بشریت محسوب شوند.¹⁰⁷

عبارت «گسترده» به مقیاس اقدامات یا تعداد قربانیان برمی‌گردد. یک حمله «نظام‌مند» اشاره به یک الگو یا نقشه روشن دارد. جنایات علیه بشریت می‌توانند در دوران صلح و همین‌طور در دوره جنگ رخ دهند، به شرطی که علیه جمعیت غیرنظامی انجام شوند. اساسنامه رم «حمله» را به این معنا در نظر می‌گیرد که جنایات باید به عنوان بخشی از سیاست حکومت یا گروهی سازمان‌یافته انجام شوند.¹⁰⁸

¹⁰⁵ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)، ماده ۲۷-<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>

¹⁰⁶ Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities، قطعنامه مجمع عمومی ۱۳۵/۴۷.

¹⁰⁷ اساسنامه رم، ماده (۱)۷.

¹⁰⁸ دادگاه کیفری بین‌المللی برای رواندا «گسترده» را به عنوان «اقدامی عمده، متناوب، و در سطح بزرگ، انجام‌شده به شکل دسته‌جمعی با جدیت قابل توجه و علیه جمعی از قربانیان» تعریف کرد. ر.ک. دادستان علیه آکایسو، دادگاه کیفری بین‌المللی برای رواندا، پرونده شماره ICTR-96-4-T، قضاوت، (دادگاه اتاق ۱)، ۲ سپتامبر ۱۹۹۸، <https://unictr.irmct.org/sites/unictr.org/files/case-documents/ict96-4/trial-judgements/en/g80902.pdf>؛ همچنین ر.ک. دادستان علیه کوردیچ و چرکز، دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق، پرونده شماره IT-92-14/2، قضاوت (دادگاه اتاق ۳)، ۲۶ فوریه ۲۰۰۱، بند ۱۷۹؛ دادستان علیه کایی‌شما و روزیندانا، دادگاه کیفری بین‌المللی برای رواندا، پرونده شماره ICTR-95-1-T، قضاوت (دادگاه اتاق ۲)، ۲۱ ماه مه ۱۹۹۹، بند ۱۲.

این الزام سیاسی، در کنار نیاز به گسترده یا نظاممند بودن این جرایم، جنایات علیه بشریت را به «جدی‌ترین جنایاتی که مایه نگرانی جامعه بین‌المللی است» محدود می‌کند.¹⁰⁹ تمامی دولت‌ها تعهد دارند که ضمانت کنند که جنایات علیه بشریت مجازات شوند و افراد مسئول مورد بازخواست قرار گیرند.

یکی از یازده گروهی که اساسنامه رم به عنوان جنایات علیه بشریت تعریف کرد، جنایت آزار و اذیت است.

جنایت علیه بشریت آزار و اذیت در منشور دادگاه نظامی بین‌المللی نورنبرگ در ۱۹۴۵ یافت می‌شود که جنایات علیه بشریت را شامل «آزار و اذیت بر پایه‌های سیاسی، نژادی یا دینی» تعریف کرد.¹¹⁰ اساسنامه رم آزار و اذیت را به عنوان محرومیت شدید از حقوق بنیادین بر خلاف حقوق بین‌الملل بر اساس «هویت گروهی یا جمعی»، شامل پایه‌های ملی، دینی، یا قومی تعریف می‌کند.¹¹¹

اساسنامه این جرم را تنها «در ارتباط با» دیگر جرایم تعریف‌شده تحت اساسنامه قابل اعمال می‌داند.¹¹² اما تعریف حقوق بین‌الملل عرفی از آزار و اذیت چنین محدودیتی ندارد.¹¹³

آنتونیو کاسسه، وکیل کیفری بین‌المللی، که قاضی پرونده اصلی دادگاه بین‌المللی کیفری یوگسلاوی سابق بود که آزار و اذیت را در قانون کیفری بین‌المللی مورد بررسی قرار داد (دادستان علیه کوپرسکیچ)، جنایت علیه بشریت آزار و اذیت را جنایاتی زیرمجموعه حقوق بین‌الملل عرفی تشخیص داد.¹¹⁴ او آزار و اذیت را تحت حقوق بین‌الملل عرفی به عنوان اقداماتی تعریف کرد که الف) منجر به نقض‌های جدی یا فاحش حقوق بنیادین بشر شوند، ب) به عنوان بخشی از اقداماتی گسترده یا نظاممند انجام شوند، و ج) با قصد تبعیض‌آمیز انجام شوند.¹¹⁵

مسئولیت برای جنایات جدی تحت حقوق بین‌الملل محدود به افرادی نیست که اقدامات را انجام می‌دهند، بلکه شامل کسانی هم می‌شوند که دستور یا یاری می‌دهند یا به ترتیب دیگری در این جنایات همدستی دارند. این شامل مسئولیت بر پایه مسئولیت فرماندهی می‌شود که در آن مقامات نظامی و غیرنظامی، تا بالای زنجیره فرماندهی، در حالتی که از وقوع چنین جنایاتی اطلاع داشته یا باید اطلاع می‌داشته‌اند، اما راهکارهایی قابل قبول برای اجتناب یا توقف آنها اتخاذ نکرده باشند، می‌توانند به خاطر جرایم انجام‌شده به دست زیردستانشان مسئولیت کیفری داشته باشند.

¹⁰⁹ اساسنامه رم، ماده ۷.

¹¹⁰ سازمان ملل، Agreement for the Prosecution and Punishment of the Major War Criminals of the European Axis («توافق لندن»)، ماده 6(c)، 82 U.N.T.C. 280، ۸ اوت ۱۹۴۵، https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.2_Charter%20of%20IMT%201945.pdf (دسترسی ۱۴ ماه مه ۲۰۲۰).

¹¹¹ اساسنامه رم، ماده ۷(۲)(ج).

¹¹² اساسنامه رم، ماده ۷.

¹¹³ دادستان علیه کوپرسکیچ و دیگران. پرونده شماره IT-95-16-T، دادگاه کیفری بین‌المللی برای یوگسلاوی سابق، ۱۴ ژانویه ۲۰۰۰، قابل دسترسی در: <https://www.icty.org/x/cases/kupreskic/tjug/en/kup-tj000114e.pdf> (دسترسی ۱۴ ماه مه ۲۰۲۰)، بندهای ۵۸۰-۵۸۱.

¹¹⁴ کاسسه و گانتا، Cassese's International Criminal Law (۲۰۰۸)، ص. ۱۲۵.

¹¹⁵ همان.

مقامات ایران مرتباً ادعا می‌کنند که بهائیان به خاطر ارتکاب جرایم امنیت ملی مورد هدف قرار می‌گیرند، اما وفور اسناد سیاسی و قضایی به وضوح نشان می‌دهد که بهائیان به خاطر هویت خود به عنوان یک گروه دینی هدف قرار می‌گیرند. در واقع، مقامات ایران در موارد متعددی به بهائیان محروم شده از دانشگاه یا دستگیر شده و محکوم شده گفته‌اند که برای اجتناب از این مجازات‌ها، آنها صرفاً نیاز دارند تا خود را مسلمان معرفی کنند تا حقوقشان بازگردانده شود. این رفتار در اسناد رسمی آموزشی، شغلی، و مدنی و فرم‌هایی که در آن متقاضیان تنها حق انتخاب از میان ادیان رسمی دارند منعکس می‌شود، و بهائیان توسط مقامات محلی تشویق می‌شوند که صرفاً گزینه مسلمان را انتخاب کنند تا «از مشکل اجتناب کنند».

وجود چندین سند سیاسی و ارجاعات متناوب در پرونده‌های قضایی نشان می‌دهند که این نقض‌های فاحش حقوقی به عنوان سیاست حکومتی گسترده‌ای انجام می‌شوند که در بالاترین سطوح هدایت می‌شود. اثر انباشته این سیاست‌های تبعیض‌آمیز و غارتگر، نقض جدی حقوق بنیادین بهائیان از جمله حق آزادی از دستگیری خودسرانه و آزار و اذیت، و همچنین حقوق اقتصادی مثل حق تحصیل و اشتغال محسوب می‌شوند. این سیاست‌ها با قصد ایجاد خفقان اقتصادی جامعه اتخاذ می‌شوند (برای مثال، دستورالعمل ۱۹۹۱).

نقض‌های نظام‌مند تصریح شده در این گزارش، از جمله حق آزادی دین، تحصیل، شغل، آزادی از دستگیری خودسرانه، محاکمه منصفانه بهائیان، و همچنین سیاست فراگیر مقامات برای جلوگیری از پیشرفت بهائیان به عنوان یک جامعه به گستردگی، و تا امروز در جریان هستند.

دیدهبان حقوق بشر باور دارد که به خاطر شدت این نقض‌های مداوم و وقوع آنها به شکلی نظام‌مند و با قصد آشکارا تبعیض‌آمیز، آنها جرم آزار و اذیت محسوب می‌شوند، و باید توسط مقامات قضایی معتبر مورد تحقیق و تفحص قرار گیرند. این شامل جنایت مستقل آزار و اذیت تحت حقوق بین‌المللی عرفی می‌شود. این امر می‌تواند در ارتباط با دیگر جنایات آمده در اساسنامه، مثل ناپدیدسازی قهری، بازداشت خودسرانه، قتل یا دیگر اقدامات غیرانسانی، بر اساس اساسنامه رم جنایت علیه بشریت آزار و اذیت به شمار آید.

مسئولیت‌پذیری کیفری نه تنها عنصری حیاتی از عدالت برای کسانی است که هدف نقض‌ها بوده‌اند، بلکه بخشی اساسی از پیشگیری از ارتکاب چنین جرایمی در آینده نیز هست.

ایران عضو دیوان کیفری بین‌المللی نیست. ایران همچنین جنایات علیه بشریت را در چهارچوب حقوقی داخلی خود نگنجانده است. اما بر اساس اصل صلاحیت جهانی، مقامات قضایی ملی در دیگر کشورها می‌توانند پرونده‌های مرتبط با جنایات جدی را پیگیری کنند. «صلاحیت جهانی» به اختیار نظام‌های قضایی ملی برای تحقیق و پیگرد بعضی از جدی‌ترین جنایات تحت حقوق بین‌الملل، بی‌توجه به مکان وقوع آنها، و بدون در نظر گرفتن ملیت متهمان یا قربانیان، اشاره می‌کند.

کشورها به شکل یکپارچه حقوق بین‌الملل و صلاحیت جهانی را وارد قوانین ملی خود نکرده‌اند. در نتیجه، بعضی از کشورها برای بعضی جرایم صلاحیت جهانی دارند و برای بعضی خیر، و تاریخ شروع این صلاحیت می‌تواند متفاوت باشد. قانون بیشتر کشورها ملزم می‌کند که مجرم در خاک آنها حضور داشته باشد.

طی دو دهه گذشته، دادگاه‌های ملی تعداد فزاینده‌ای از کشورها پرونده‌های مربوط به جرایم بین‌المللی جدی نظیر جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت، نسل‌کشی، قتل‌های فراقضایی، ناپدیدسازی‌های قهری، و شکنجه‌های واقع شده در خارج از کشور را پیش برده‌اند. این تجربه‌ها نشان می‌دهند که اجرای عادلانه و اثربخش صلاحیت جهانی در جایی که تعهدات قضایی صحیح، منابع کافی، و ترکیبی از قوانین مناسب و اراده سیاسی وجود داشته باشد، قابل دسترسی است.

در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۲ دادگاهی در استکهلم، سوئد، یک دستیار دادستان سابق ایرانی را به خاطر نقشش در اعدام‌های دسته‌جمعی زندانیان سیاسی در سال ۱۹۸۸ در ایران، با اتهام «قتل و جنایات جنگی جدی» به حبس ابد محکوم کرد. این محاکمه اولین بار بود که یک مقام ایرانی متهم به شرکت در اعدام‌های دسته‌جمعی ۱۹۸۸ در برابر نهادی قضایی ظاهر شد، و فرصتی یگانه برای بازماندگان فراهم آورد تا در دادگاه قانون شهادت دهند. طی نه ماه، ده‌ها تن از بازماندگان که به خاطر عضویت در سازمان‌های ممنوعه زندانی شده بودند، درباره شرایط بازداشت خود، شکنجه‌ای که متحمل شده بودند، و اعدام‌های شتاب‌زده زندانیانی که شاهد آن بودند، شهادت دهند.¹¹⁶

حق بهائیان به جبران خسارت و غرامت

جدا از تحقیقات ارتکاب جنایات بین‌المللی و پاسخگو کردن افراد مسئول نقض‌های جدی علیه بهائیان برای بیش از ۴۰ سال، و در مواردی که به سطح مسئولیت کیفری نمی‌رسند، مقامات ایرانی تعهد دارند تا به قربانیان نقض‌های جدی حقوق بشری غرامت پرداخت کنند. بر اساس اصول و رهنمودهای اساسی درباره حق دادخواهی و غرامت برای قربانیان موارد نقض فاحش قانون بین‌المللی حقوق بشر و نقض شدید قانون بین‌المللی بشردوستانه، قربانیان باید غرامتی کامل و مؤثر دریافت کنند که شامل اعاده وضع قبلی، پرداخت غرامت، ترمیم و بازپروری، جلب رضایت، و ضمانت عدم تکرار شود. بنا به اصول اساسی، «پرداخت غرامت باید برای هر خسارتی باشد که از نظر اقتصادی قابل ارزیابی است، آن گونه که مناسب و متناسب با شدت نقض و شرایط هر مورد، ناشی از نقض‌های فاحش قانون بین‌المللی حقوق بشر و نقض‌های شدید قانون بین‌المللی بشردوستانه باشد، مانند:

(الف) آسیب جسمی یا روانی

(ب) فرصت‌های از دست رفته، از جمله اشتغال، آموزش و پرورش، و مزایای اجتماعی

(ج) خسارت مادی و از دست رفتن درآمدها، از جمله از دست دادن امکان بالقوه کسب درآمد

(د) زیان اخلاقی و معنوی¹¹⁷

¹¹⁶ آذین مهاجرین، «دادگاه سوئدی تبعه ایران را در اعدام‌های دسته‌جمعی گناهکار شناخت»، دیدبان حقوق بشر، ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۲،

<https://www.hrw.org/news/2022/07/14/swedish-court-finds-iranian-guilty-over-mass-executions>

¹¹⁷ اصول و رهنمودهای اساسی درباره حق دادخواهی و غرامت برای قربانیان موارد نقض فاحش قانون بین‌المللی حقوق بشر و نقض شدید قانون بین‌المللی بشردوستانه، ماده ۲۰ (۲۰۰۵).

سپاسگزی

دیده‌بان حقوق بشر از صمیم قلب تشکر خود را از جامعه جهانی بهایی برای حمایت و همکاری گرانبهایش در طول فرایند جمع‌آوری اطلاعات و آماده‌کردن این گزارش تقدیم می‌دارد. بدون یاری آنها، این تلاش امکان‌پذیر نبود.

دیده‌بان حقوق بشر همچنین عمیق‌ترین قدردانی ممکن را از همه مصاحبه‌شوندگانی که به عمل می‌آورد که با سخاوتمندی دیدگاه‌ها و تجربه‌های خود را در اختیار ما گذاشتند، و آمادگی آنها برای اظهار نظر علنی درباره تجربه‌هایشان به این گزارش غنایی بی‌اندازه بخشید.

تارا سپهری‌فر، پژوهشگر ارشد واحد خاورمیانه و شمال آفریقا، در کنار ناهید نقشبندی، سرپرست پژوهشگری در این واحد، و آذین مهاجرین، دستیار سابق پژوهشگر در این واحد، برای این گزارش دست به انجام مصاحبه و پژوهشگری زدند و این گزارش را به نگارش درآوردند. مایکل پیچ، معاون مدیر واحد خاورمیانه و شمال آفریقا، در ویرایش و پیشبرد این گزارش یاری رساند.

تام پورتئوس، معاون مدیر دفتر برنامه‌ها، بازبینی برنامه را به انجام رساند. کلايو بالبدوین، مشاور حقوقی ارشد در دفتر قوانین و سیاست‌ها، بازبینی حقوقی را انجام داد. بلقیس جراح، دستیار مدیر واحد عدالت بین‌المللی و سرپرست معاونت مدیریت واحد خاورمیانه و دیده‌بان حقوق بشر، بازبینی ماهوی را انجام داد، و همین‌طور: فریده ضیف، مدیر کانادا، سارا بیگر، مدیر واشنگتن، و ویکتوریا استرنگ، دادخواه سیاست‌ها با جوامع دینی.

«چکمه روی گردنم» جنایت مقامات ایران در آزار و اذیت بهائیان ایران

«چکمه روی گردنم»: در چهار دهه گذشته مقامات ایران به شکل مداوم حقوق بهائیان را تحت هدایت مقامات ارشد حکومتی و ایدئولوژی خصمانه جمهوری اسلامی درباره آیین بهائی نقض کرده‌اند. این آزار و اذیت، با وجود نوسان‌هایی در شدت، تداوم پیدا کرده است و تمامی جنبه‌های زیست بهائیان را تحت اثر گذاشته است. در سال‌های اخیر، که شاهد اعتراضات سراسری برای تغییرات سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی بوده‌اند، مقامات سرکوب خود علیه بهائیان را تشدید کرده‌اند و دست به یورش، دستگیری شهروندان و رهبران، و مصادره اموال بهائیان زده‌اند. این اقدامات عامدانه بهائیان را از حقوق بنیادین خود، از جمله آزادی دینی، نمایندگی سیاسی، تحصیل، اشتغال، مالکیت، و تدفین محترمانه محروم می‌کند.

دیده‌بان حقوق بشر در این گزارش نقض‌های عمده حقوق بنیادین بهائیان به دست مقامات ایرانی را مورد تحلیل قرار داد و به این نتیجه رسید که اثر انباشته چند دهه سرکوب نظام‌مند از سوی مقامات، محرومیت تعمدی و شدید بهائیان از حقوق اساسی است و جنایت علیه بشریت آزار و اذیت محسوب می‌شود.

قبرستان‌های بهائیان در چندین شهر و روستا مورد بی‌حرمتی و تخریب قرار گرفته‌اند. این سنگ‌های قبر در گورستان بهائیان در نزدیکی نجف‌آباد پس از صاف کردن محل قبور، به کناری انداخته شده‌اند.
© خصوصی

